

Riktlinjer för interoperabilitetsbedömningar

Version 1.0 antagna av styrelsen för ett interoperabelt Europa den 05.12.2024

Innehåll

Sammanfattning	3
Om dessa riktlinjer	5
1. Vad är interoperabilitetsbedömningar och varför är de viktiga?	7
1.1 Vad står det i förordningen om ett interoperabelt Europa?.....	8
1.2 Vad är interoperabilitet?.....	8
1.3 Den viktigaste utlösande faktorn för interoperabilitetsbedömningar.....	9
1.4 Hur kan bedömningarna bidra till bättre digitala offentliga tjänster till lägre kostnad?	10
2. När finns det en rättslig skyldighet att göra en interoperabilitetsbedömning?	13
2.1 De viktigaste begreppen i samband med interoperabilitetsbedömningar.....	13
2.1.1 Bindande krav.....	13
2.1.2 Offentliga myndigheter och unionsentiteter	15
2.1.3 Transeuropeiska digitala offentliga tjänster	15
2.1.4 Gränsöverskridande interoperabilitet.....	17
2.2 Beslutsschema.....	17
2.3 Exempel	21
3. Hur utförs en interoperabilitetsbedömning?	23
3.1 Allmänna rekommendationer.....	25
3.2 Förberedelse	25
3.2.1 Fastställ huruvida en interoperabilitetsbedömning behövs.....	26
3.2.2 Fastställ bedömningens omfattning och mål.....	26
3.2.3 Utse en tvärvetenskaplig bedömningsgrupp	26
3.2.4 Identifiera relevanta aktörer	27
3.3 Inledande analys	27
3.3.1 Granska dokumentation och policyer där kraven beskrivs.....	28
3.3.2 Identifiera relevanta bindande krav.....	28
3.3.3 Kartlägg de transeuropeiska digitala offentliga tjänster som påverkas	30
3.3.4 Involvera aktörer	32
3.4 Bedömning av gränsöverskridande interoperabilitet.....	33
3.4.1 Analysera inverkan på den gränsöverskridande interoperabiliteten	33
3.5 Identifiering av lösningar	37
3.5.1 Undersök och utvärdera relevanta lösningar för ett interoperabelt Europa	38
3.5.2 Undersök relevanta interoperabilitetslösningar.....	38
3.5.3 Utvärdera och välj ut relevanta lösningar för ett interoperabelt Europa	38

3.6 Rapportering	39
3.7 Uppföljning.....	39
Sammanfattning.....	39
4. Hur dokumenteras bedömningen i en heltäckande rapport?	Error! Bookmark not defined.
4.1 Offentliggörande på en officiell webbplats	43
4.2 Maskinläsbarhet.....	44
4.3 Rapportens minimiinhåll	44
4.4 Delning med styrelsen för ett interoperabelt Europa	47
4.5 Skydd för känslig information	47
Sammanfattning.....	48
5. Hur upprättas en sund styrning av bedömningsprocessen i en organisation?	49
5.1 Inrättande av en sund styrning	50
5.2 Beroende av sammanhang	52
5.2.1 Myndighetsstrukturer	52
5.2.2 Mognad när det gäller interoperabilitet	52
5.2.3 Lärdomar från tidigare fall.....	52
5.2.4 Befintlig relaterad styrning.....	53
5.3 Hållbarhet, kontinuerliga förbättringar och ömsesidigt lärande	53
5.4 (Mjuka) möjliggörande faktorer.....	54
5.4.1 Organisationskultur	54
5.4.2 Kompetens för interoperabilitetsbedömningar	54
5.4.3 Möjligheter till vidareutnyttjande och automatisering	55
Sammanfattning.....	55
6. Ytterligare resurser och vidareutveckling av dessa riktlinjer	56
6.1 Befintliga resurser	57
6.2 Framtida verktyg	58
6.3 Riktlinjernas framtida utveckling	58

Sammanfattning

Interoperabilitetsbedömningar, så som de föreskrivs i förordningen om ett interoperabelt Europa, säkerställer att gränsöverskridande digitala offentliga tjänster fungerar sömlöst och effektivt i hela EU. Dessa bedömningar omfattar rättsliga, organisatoriska, semantiska och tekniska dimensioner och underlättar rörligheten för medborgare och företag i hela unionen. Processen, som är obligatorisk när bindande krav påverkar gränsöverskridande interaktion, omfattar förberedelser, identifiering av aktörer, inledande analys samt detaljerad bedömning med det europeiska interoperabilitetsramverket (EIF) som stödverktyg. Rapporterna måste vara heltäckande och maskinläsbara samt både göras tillgängliga för allmänheten och delas med styrelsen för ett interoperabelt Europa. Det är avgörande att styrningen är effektiv, med tydliga roller, integrering i befintliga arbetsflöden och kontinuerliga förbättringar genom reflektion och utbyte av bästa praxis, i linje med Europeiska kommissionens åtagande att minska den administrativa bördan och öka konkurrenskraften.

Kapitel 1: Vad är interoperabilitetsbedömningar och varför är de viktiga?

Interoperabilitetsbedömningar är utvärderingar som krävs enligt artikel 3 i förordningen om ett interoperabelt Europa. De är ett sätt att säkerställa att frågor om gränsöverskridande interoperabilitet beaktas i de bindande kraven för transeuropeiska digitala offentliga tjänster innan de genomförs. Dessa bedömningar är mycket viktiga, eftersom de underlättar sömlös digital interaktion mellan offentliga organisationer, vilket är avgörande för medborgarnas och företagens rörlighet i EU. Interoperabilitetsbedömningarna omfattar rättsliga, organisatoriska, semantiska och tekniska dimensioner. De gör det lättare att hantera de utmaningar som uppstår till följd av att medlemsstaterna skiljer sig åt i fråga om rättsligt ramverk, organisationsstruktur, språk och tekniska resurser. De minskar den administrativa bördan, främjar det ömsesidiga lärandet och bidrar i slutändan till bättre och mer tillgängliga transeuropeiska digitala offentliga tjänster.

Kapitel 2: När finns det en rättslig skyldighet att göra en interoperabilitetsbedömning?

I detta kapitel klargörs när interoperabilitetsbedömningar är obligatoriska enligt förordningen om ett interoperabelt Europa. Här definieras begrepp som *transeuropeiska digitala offentliga tjänster* och *bindande krav*. Kapitlet innehåller ett beslutsschema som gör det lättare att avgöra om en bedömning krävs. Med hjälp av exempel visas olika scenarier där en bedömning krävs eller inte krävs, så som anpassning av nationella lösningar för datautbyte inom EU eller upphandling av digitala tjänster som inte inbegriper gränsöverskridande interaktion. I kapitlet betonas vikten av tidiga bedömningar och det klargörs att bedömningar kan bygga på tidigare utvärderingar som inte behöver göras om, såvida inte väsentliga ändringar sker.

Kapitel 3: Hur utförs en interoperabilitetsbedömning?

I detta kapitel beskrivs steg för steg hur man gör en interoperabilitetsbedömning. Här beskrivs bedömningens förberedande steg, såsom att fastställa om en bedömning behöver göras, fastställa omfattning och mål, utse en arbetsgrupp och identifiera aktörer. Den inledande analysen består bland annat av att granska dokumentation, fastställa bindande krav, kartlägga berörda tjänster och genomföra intervjuer med berörda parter. Huvudbedömningen går ut på att undersöka hur de bindande kraven påverkar den gränsöverskridande interoperabiliteten ur rättslig, organisatorisk, semantisk och teknisk synvinkel. Du vägleds genom processen med hjälp av bästa praxis och exempel, bland annat när det gäller att använda det europeiska ramverket för interoperabilitet (EIF) och specialiserade verktyg, till exempel mognadsbedömningar när det gäller interoperabilitet.

Kapitel 4: Hur dokumenteras bedömningen i en heltäckande rapport?

Rapporten är ett viktigt resultat av bedömningen, där bindande krav, berörda tjänster och identifierad inverkan på interoperabiliteten sammanfattas. Den måste offentliggöras på en officiell webbplats, vara maskinläsbar och innehålla de specifika uppgifter som anges i förordningen om ett interoperabelt Europa. I kapitlet beskrivs det minimiinnehåll som krävs, såsom allmän information, identifierad inverkan och relevanta interoperabilitetslösningar. Kapitlet innehåller också rekommendationer för att säkerställa maskinläsbarhet och råd om skydd av känslig information. Rapporten bör delas elektroniskt med styrelsen för ett interoperabelt Europa för att underlätta beslutsfattande och övervakning.

Kapitel 5: Hur upprättas en sund styrning av bedömningsprocessen i en organisation?

En effektiv styrning är en förutsättning för att kunna göra bra interoperabilitetsbedömningar. I detta kapitel diskuteras vikten av en rad olika faktorer, såsom sammanhangets betydelse, organisationsstruktur, hållbarhet och förfining av bedömningsprocessen. I kapitlet rekommenderas det att bedömningarna integreras i befintliga administrativa arbetsflöden. De steg som bör genomföras allra först framhålls, liksom behovet av ständiga förbättringar genom reflektion och utbyte av bästa praxis. Detta bidrar i sin tur till att möjliggöra ett förhållningssätt som bygger på ett digitaliserbart politiskt beslutsfattande, dvs. där digitala aspekter beaktas redan från början av den politiska beslutsprocessen vid utformningen av politik och lagstiftning. På så sätt säkerställer man att de är redo för den digitala tidsåldern och att de är framtidssäkrade och interoperabla.

Kapitel 6: Ytterligare resurser och vidareutveckling av dessa riktlinjer

I detta kapitel beskrivs befintliga och framtida resurser för utförandet av interoperabilitetsbedömningar. Portalen för ett interoperabelt Europa fungerar som ett centralt nav för kunskapsutbyte och resurser, inklusive information om EIF och dess verktygslåda, samt länkar till Interoperable Europe Academy. I framtiden kommer det att finnas fler verktyg och onlineresurser, utvecklade av Europeiska kommissionen, som kan vara till hjälp vid utförandet av bedömningar och offentliggörandet av rapporter. Riktlinjerna i sig kommer att fortsätta att utvecklas och anpassas till nya omständigheter och obligatoriska bedömningar, och förväntas ändras ofta i syfte att återspegla rådande praxis och användarnas upplevelser.

Om dessa riktlinjer

I en tid präglad av snabb digital omställning syftar [förordningen om ett interoperabelt Europa](#)¹ till att främja ett sömlöst tillhandahållande av digitala offentliga tjänster i hela EU. Centralt för att åstadkomma detta är interoperabilitet – förmågan att över gränserna mellan olika organisationer och system interagera effektivt, utbyta data och säkerställa att offentliga tjänster inte bara är tekniskt avancerade utan också tillgängliga och användarcentrerade. I detta sammanhang utgör interoperabilitetsbedömningar inte bara en teknisk nödvändighet utan också ett strategiskt imperativ. Dessa riktlinjer är ingen magisk formel för att säkerställa fullständig interoperabilitet, utan snarare en **allmän utgångspunkt för en resa i riktning mot ökad interoperabilitet**. De syftar därför till att på ett icke-bindande sätt förklara följande²:

- Vad interoperabilitetsbedömningar gör för nytta och hur de kan hjälpa offentliga organisationer att tillhandahålla bättre digitala offentliga tjänster till en lägre kostnad och på ett effektivare sätt ([kapitel 1](#)).
- När en interoperabilitetsbedömning är obligatorisk enligt förordningen om ett interoperabelt Europa ([kapitel 2](#)).
- Vilka olika sätt en interoperabilitetsbedömning kan genomföras på ([kapitel 3](#)).
- Vad man bör tänka på i samband med rapporten om interoperabilitetsbedömningen ([kapitel 4](#)).
- Vilka faktorer som är avgörande för att lyckas med genomförande och styrning av processerna för interoperabilitetsbedömning i en offentlig organisation ([kapitel 5](#)).
- Vilka ytterligare resurser och upplysningar som finns och hur man går till väga för att bidra till riktlinjernas vidareutveckling ([kapitel 6](#)).

Olika grupper har olika intressen i interoperabilitetsbedömningen. Dessa riktlinjer är avsedda att tillgodose dessa olika målgruppers olika behov:

Bedöm (Assess):

- Avgör om en bedömning behöver göras i ett visst fall
- Utför bedömningen
- Delta i bedömningen

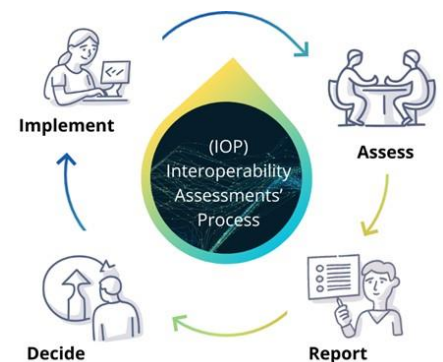
Rapportera (Report):

- Dokumentera resultatet av bedömningen i en bedömningsrapport
- Offentliggör bedömningsrapporten

Besluta (Decide):

- Besluta om bindande krav på grundval av bedömningsrapporten
- Besluta om styrningen av interoperabilitetsbedömningar

Genomför (Implement):

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/903 av den 13 mars 2024 om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (förordningen om ett interoperabelt Europa) (EUT L, 2024/903, 22.3.2024, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj>).

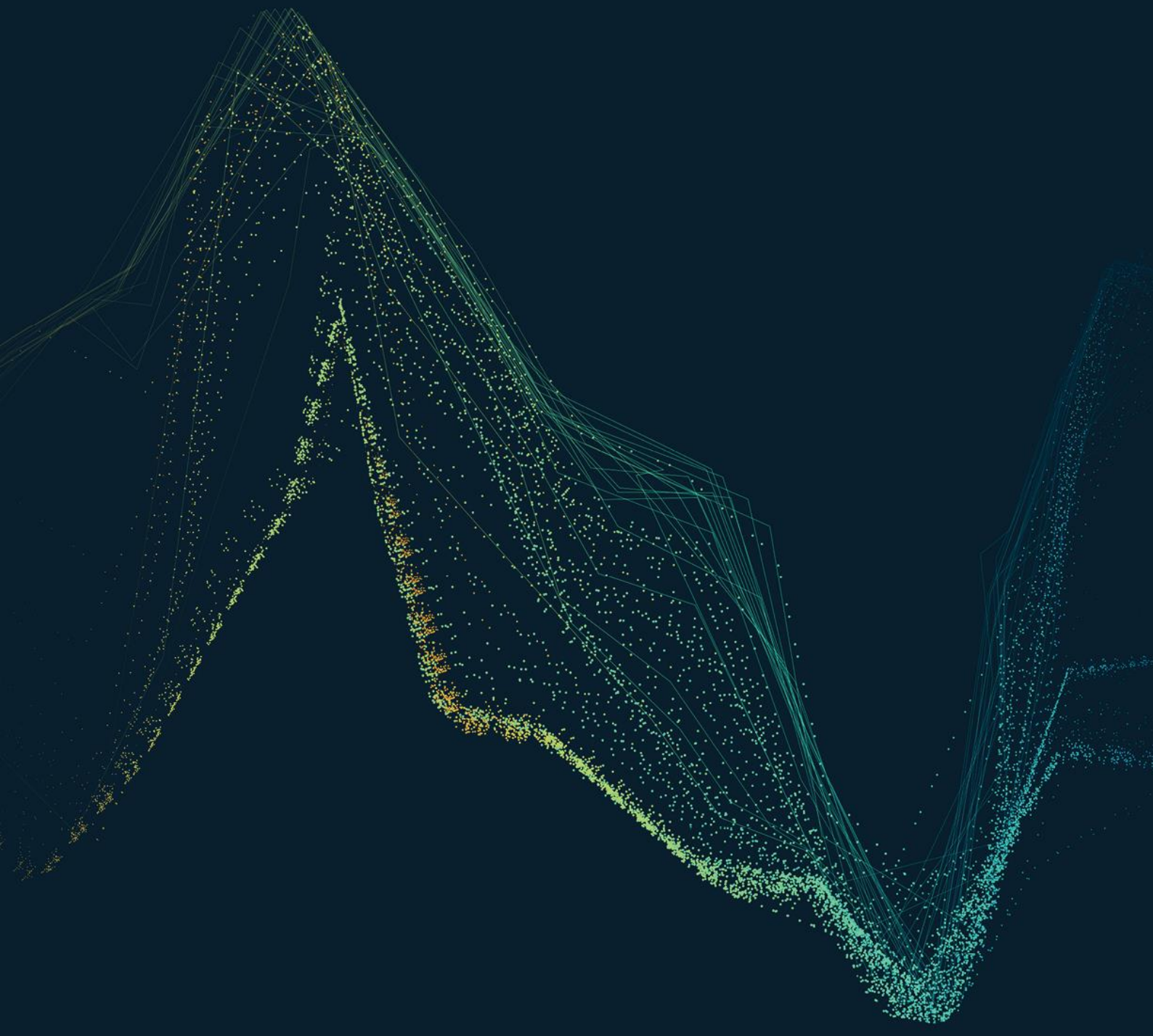
² Bindande tolkning av EU-lagstiftningen är en exklusiv behörighet för Europeiska unionens domstol (EU-domstolen).

- Genomför de bindande kraven med hjälp av bedömningsrapporten

Vanliga frågor om interoperabilitetsbedömningar och var man kan hitta svaren

1. Vad är en interoperabilitetsbedömning? – [kapitel 1](#)
2. Vilka bindande krav kan påverka den gränsöverskridande interoperabiliteten? – [kapitel 2](#)
3. Vilka är de transeuropeiska digitala offentliga tjänster som dessa bindande krav kommer att gälla för? – [kapitel 2](#)
4. Vilka offentliga organisationer är rättsligt skyldiga att utföra den obligatoriska interoperabilitetsbedömningen? – [kapitel 2](#)
5. Hur kan man ta reda på om de bindande kraven påverkar den gränsöverskridande interoperabiliteten för transeuropeiska digitala offentliga tjänster? – [kapitel 3](#)
6. Vilka konkreta åtgärder kan man vidta för att göra en interoperabilitetsbedömning? [\(kapitel 3\)](#)
7. Vilka offentliga och privata aktörer berörs av de bindande kraven? – [kapitel 4](#)
8. Hur tidigt i processen med att fastställa och anta de bindande kraven bör en interoperabilitetsbedömning göras? – [kapitel 4](#)
9. Hur många interoperabilitetsbedömningar bör göras av de bindande kraven? – [kapitel 2](#)
10. Hur bör resultatet av en obligatorisk interoperabilitetsbedömning rapporteras och offentliggöras? – [kapitel 5](#)
11. Var hittar man ytterligare resurser och hur kommer riktlinjerna att vidareutvecklas? – [kapitel 6](#)

1 Vad är interoperabilitetsbedömningar och varför är de viktiga?

1.1 Vad står det i förordningen om ett interoperabelt Europa?

I artikel 3.1 i förordningen om ett interoperabelt Europa fastställs **skyldigheten att utföra en interoperabilitetsbedömning**:

”Innan ett beslut fattas om nya eller väsentligt ändrade bindande krav ska en unionsentitet eller en offentlig myndighet utföra en interoperabilitetsbedömning.”

Enligt artikel 3.2 i förordningen ska interoperabilitetsbedömningen därför identifiera och bedöma följande:

- a) De bindande kravens inverkan på gränsöverskridande interoperabilitet, med användning av det [europeiska interoperabilitetsramverket \(EIF\)](#) som stödverktyg.
- b) De aktörer för vilka de bindande kraven är relevanta.
- c) De lösningar för ett interoperabelt Europa som stöder genomförandet av de bindande kraven.

Dessa riktlinjer förklarar inte bara vad som måste göras utan också varför det måste göras.

1.2 Vad är interoperabilitet?

För att förstå interoperabilitetsbedömningar är det viktigt att förstå vad som menas med interoperabilitet i allmänhet. EIF är det vägledande dokumentet om interoperabilitet för offentliga tjänster i EU. Ett grundläggande inslag i EIF är att interoperabilitet definieras som något mer än en rent teknisk fråga. Faktum är att det finns andra viktiga dimensioner som medför utmaningar för de digitala offentliga tjänsternas gränsöverskridande interoperabilitet: i) Medlemsstaterna har olika rättsliga ramar, vilket kan leda till oförenliga regler. ii) Skillnader i de behöriga myndigheternas och förvaltningsnivåernas organisation gör det svårt att förstå vem som ansvarar för vad och hur nationella processer kan samspela i gränsöverskridande scenarier. iii) Medlemsstaterna har olika språk, kulturer och juridiska begrepp, vilket gör det svårt att säkerställa att vanliga termer uppfattas på samma sätt i hela EU. iv) Medlemsstaterna använder olika tekniska resurser, som kan vara inkompatibla och därmed förhindra sammankoppling.

Förordningen är specifikt tillämplig på **gränsöverskridande interoperabilitet, då den gäller transeuropeiska digitala offentliga tjänster** (dvs. möjligheten att på ett meningsfullt sätt dela data över gränserna):

*gränsöverskridande interoperabilitet: förmågan hos unionsentiteter och offentliga myndigheter i medlemsstaterna att **interagera med varandra** över gränserna **genom att dela data**, information och kunskap genom digitala processer i linje med de rättsliga, organisatoriska, semantiska och tekniska krav relaterade till sådan gränsöverskridande samverkan.*

Artikel 2.1 i förordningen om ett interoperabelt Europa.

Vad innebär detta i praktiken på EIF:s fyra nivåer (rättslig, organisatorisk, semantisk och teknisk nivå)?

Rättslig interoperabilitet handlar om i vilken utsträckning offentliga organisationer som verkar inom olika rättsliga ramar kan samarbeta för att tillhandahålla transeuropeiska digitala offentliga tjänster (t.ex. ett nationellt intyg om funktionsnedsättning som kan användas som rättsligt giltigt bevis i andra medlemsstater).

Organisatorisk interoperabilitet handlar om i vilken utsträckning offentliga organisationer anpassar sina verksamhetsprocesser, ansvarsområden och förväntningar för att uppnå ett högkvalitativt tillhandahållande av transeuropeiska digitala offentliga tjänster (t.ex. genom att med tydlighet utse en offentlig myndighet som får utfärda nationella intyg om funktionsnedsättning som är giltiga i en annan medlemsstat).

Semantisk interoperabilitet handlar om i vilken utsträckning det exakta formatet och innebörden av de data och den information som utbyts bevaras och förstås under det utbyte mellan offentliga organisationer som krävs för tillhandahållandet av de transeuropeiska digitala offentliga tjänsterna. (t.ex. genom att säkerställa att det nationella intyget om funktionsnedsättning har ett innehåll och en struktur som kan förstås av myndigheter i andra medlemsstater).

Teknisk interoperabilitet handlar om i vilken utsträckning olika offentliga organisationers nätverk och informationssystem kan sammankopplas på ett säkert och korrekt sätt i enlighet med vad som krävs för att tillhandahålla transeuropeiska digitala offentliga tjänster (t.ex. genom att säkerställa att nationella intyg om funktionsnedsättning utfärdas i ett digitalt format som kan behandlas av andra medlemsstater).

Den senaste versionen av EIF antogs av Europeiska kommissionen 2017 och har legat till grund för många nationella interoperabilitetsramverk och policyer på interoperabilitetsområdet. I framtiden kommer EIF:s utveckling att styras av [styrelsen för ett interoperabelt Europa](#). För den som vill veta mer erbjuder [Interoperable Europe Academy utbildning om EIF](#).

EIF är en bra utgångspunkt för att förstå vad en interoperabilitetsbedömning är.

1.3 Den viktigaste utlösande faktorn för interoperabilitetsbedömningar

Varje dag inför eller ändrar offentliga organisationer bindande krav³ (dvs. skyldigheter, förbud, villkor, kriterier eller begränsningar) som påverkar den interaktion med offentliga organisationer i andra länder eller på EU-nivå som i sin tur är nödvändig för tillhandahållandet av transeuropeiska digitala offentliga tjänster. Interoperabilitetsbedömningar är inriktade på just dessa beslutsprocesser. De syftar till att öka medvetenheten om gränsöverskridande interoperabilitet och hur den kan påverkas av bindande krav **innan** beslut fattas om dessa krav. De entiteter som utarbetar sådana beslut som innehåller bindande

³De begrepp som används i förordningen om ett interoperabelt Europa förklaras ingående i [kapitel 2](#).

krav (t.ex. ett lagförslag eller ett upphandlingsförfarande) är därför rättsligt skyldiga att utföra en bedömning. De kan dock delegera bedömningen till andra, eftersom medlemsstaterna är fria att besluta om vilka interna resurser och vilket samarbete mellan deras offentliga myndigheter som krävs för att utföra interoperabilitetsbedömningar (skäl 16 i förordningen).

1.4 Hur kan bedömningarna bidra till bättre digitala offentliga tjänster till lägre kostnad?

Sömlös digital interaktion mellan offentliga organisationer är avgörande för medborgarnas och företagens rörlighet i hela EU – och därmed även för fullbordandet av den digitala inre marknaden och för att stärka den europeiska ekonomins konkurrenskraft. Det är också en förutsättning för transeuropeiska digitala offentliga tjänster av hög kvalitet. I allt detta är interoperabilitet en viktig möjliggörande faktor för sömlös digital interaktion och därmed för att uppnå dessa mål. Det finns dock en tendens att i det inledande skedet av arbetet med att utveckla politik eller it-projekt förbise att sådan interaktion bör möjliggöras, särskilt när det gäller andra frågor än nätverkens och informationssystemens tekniska interoperabilitet.

Interoperabilitetsbedömningar ökar medvetenheten om gränsöverskridande interoperabilitet i ett så tidigt skede som möjligt – i syfte att öka rörligheten och konkurrenskraften och undvika kostsamma hinder för interoperabilitet.

Utanför de områden som är föremål för en långtgående harmonisering (såsom utbytet av fordons- och körkortsinformation) kan det på grund av specifika gränsöverskridande frågor i alla interoperabilitetsdimensioner (den rättsliga, den organisatoriska, den semantiska och den tekniska) vara särskilt svårt att (gemensamt) tillhandahålla digitala offentliga tjänster av hög kvalitet över medlemsstaternas gränser. Interoperabilitetsbedömningen bidrar till att säkerställa att dessa svårigheter beaktas ordentligt och till att identifiera möjliga lösningar som kan genomföras i ett senare skede. Detta minskar den administrativa bördan och gör det lättare för medborgare och företag i EU att få tillgång till digitala offentliga tjänster. Under genomförandet av en bedömning kan offentliga förvaltningar också identifiera lösningar som kan vidareutnyttjas och därmed undvika att börja om från noll vid nästa bedömning.

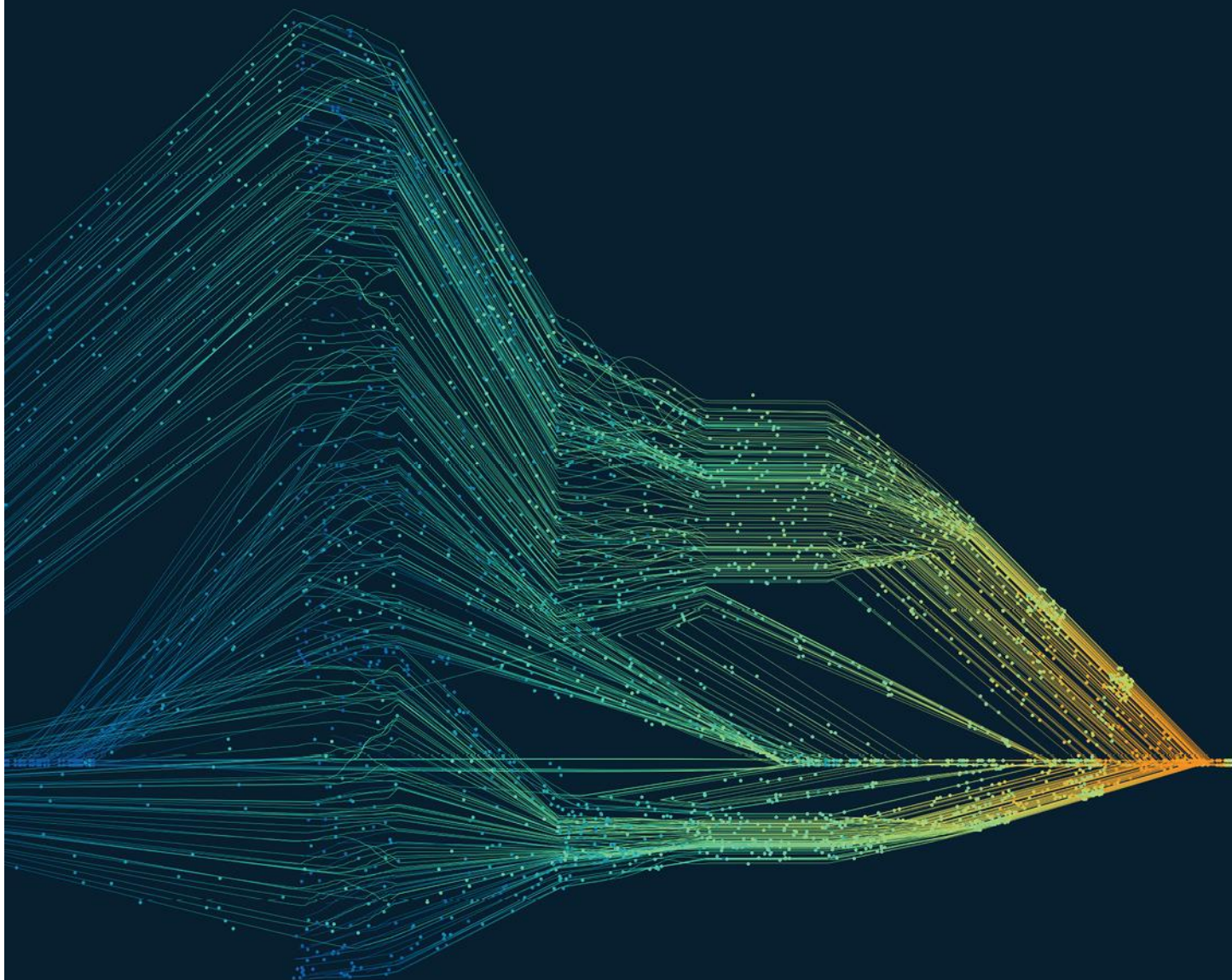
Interoperabilitetsbedömningen gör det lättare att på ett korrekt sätt beakta alla aspekter av den gränsöverskridande interoperabiliteten i samband med tillhandahållandet av transeuropeiska digitala offentliga tjänster, och på så sätt undvika att skapa en onödig administrativ börda.

Offentliggörandet av interoperabilitetsbedömningarna syftar dessutom till att förmedla lärdomar mellan offentliga organisationer i EU så att de kan förbättra sina beslut om bindande krav och öka vidareutnyttjandet. Detta ska genomföras inte bara genom mekanismer för t.ex. inbördes utvärdering utan även med hjälp av en databas där tidigare bedömningar kan konsulteras. Den obligatoriska interoperabilitetsbedömningen kan inte i sig förhindra att det uppstår problem med den gränsöverskridande interoperabiliteten, men den bidrar till att fastställa vilka nya rättsliga,

organisatoriska, semantiska eller tekniska lösningar och överenskommelser som behövs på nationell nivå eller på EU-nivå för att undanröja eller minska gränsöverskridande hinder.

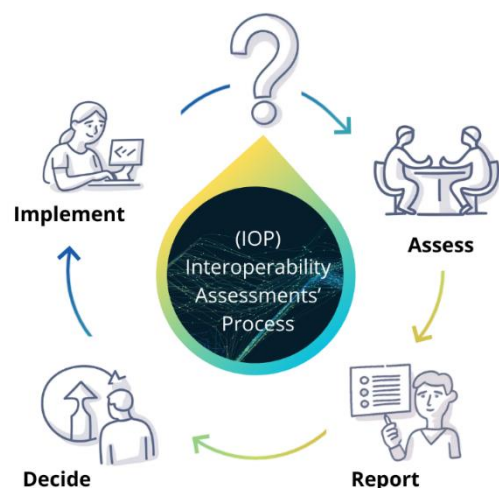
Nytan med en interoperabilitetsbedömning går utöver det som uppnås genom en enskild bedömning, eftersom den kan främja ömsesidigt lärande mellan offentliga organisationer och bidra till att identifiera frågor som bäst hanteras genom gemensamma insatser.

2 När finns det en rättslig skyldighet att göra en interoperabilitetsbedömning?

Detta kapitel syftar till att hjälpa den som ansvarar för interoperabilitetsbedömningar i en offentlig organisation att avgöra om organisationen är rättsligt skyldig att utföra en interoperabilitetsbedömning.

I synnerhet förklaras de begrepp i förordningen om ett interoperabelt Europa som utlöser skyldigheten att utföra en interoperabilitetsbedömning. Baserat på en ingående förklaring av dessa nyckelbegrepp sammanfattas de steg som behöver tas för att avgöra om en interoperabilitetsbedömning krävs i ett beslutsschema. Begreppen illustreras ytterligare med ett antal exempel i form av olika fall där en bedömning kan vara obligatorisk eller inte.

2.1 De viktigaste begreppen i samband med interoperabilitetsbedömningar

Interoperabilitetsbedömningar syftar till en välhanterad förändringsprocess där inverkan på gränsöverskridande interoperabilitet identifieras så proaktivt som möjligt. I artikel 2 i förordningen om ett interoperabelt Europa definieras de viktigaste begreppen:

2.1.1 Bindande krav

I artikel 2.15 i förordningen om ett interoperabelt Europa definieras *bindande krav* som

- skyldighet, förbud, villkor, kriterium eller gräns
- av rättslig, organisatorisk, semantisk eller teknisk art
- som fastställs av en unionsentitet eller en offentlig myndighet
- avseende en eller flera transeuropeiska digitala offentliga tjänster och
- som har inverkan på gränsöverskridande interoperabilitet.

Vad det står i förordningen om ett interoperabelt Europa

I skäl 18 i förordningen specificeras vidare vad ett bindande krav är och hur det kan fastställas:

Bindande krav kan fastställas inom ramen för "lagar, förordningar, administrativa bestämmelser, kontrakt, anbudsinfordran eller andra officiella handlingar. Bindande krav påverkar hur transeuropeiska digitala offentliga tjänster och de nätverks- och informationssystem som används för att tillhandahålla dem utformas, upphandlas, utvecklas och genomförs, vilket påverkar in- och utgående dataflöden för dessa tjänster. Uppgifter såsom utvecklingsrelaterat underhåll som inte medför väsentliga ändringar, säkerhetsuppdateringar eller tekniska uppdateringar, eller enkel upphandling av standardinformation och utrustning för informations- och kommunikationsteknik (IKT), påverkar vanligtvis inte den gränsöverskridande interoperabiliteten för transeuropeiska digitala offentliga tjänster, och leder därför inte till en obligatorisk interoperabilitetsbedömning i den mening som avses i denna förordning."⁴

⁴Skäl 10, 15–17 och 21–22 i förordningen är också relevanta.

Vid bedömningen av huruvida ett krav är ”bindande” enligt förordningen om ett interoperabelt Europa är en viktig faktor huruvida kravet får konsekvenser för andra organisationer som deltar i tillhandahållandet av den offentliga tjänsten (dvs. inverkan på gränsöverskridande interoperabilitet). Exempelvis kan ett tekniskt krav som är obligatoriskt endast för den beslutande parten men som **ändå begränsar valmöjligheterna för andra** anses vara ett bindande krav.

Bindande krav uppstår vanligen genom lagstiftning. Ett bindande krav i en lag skulle exempelvis kunna avse

- insamling, behandling, generering, utbyte eller delning av data mellan unionsentiteter eller offentliga myndigheter (t.ex. en bestämmelse om offentliga register),
- automatisering eller digitalisering av offentliga tjänster eller deras underliggande processer (t.ex. användning av AI i en offentlig tjänst eller tillhandahållande av körkort i digitalt format (som data) i stället för i form av ett fysiskt kort),
- användning av nya eller befintliga nätverk och informationssystem (t.ex. användning av ett tekniskt system enligt ”engångsprincipen”⁵).

EU-lagstiftning som ålägger medlemsstaterna att samordna utförandet av nationella myndighetsuppgifter kräver till exempel ofta att de utvecklar – eller väsentligen ändrar – samt integrerar informationssystem eller andra digitala lösningar såsom API:er⁶ för att de nya kraven ska kunna stödjas. EU-lagstiftning som innehåller bindande krav är bland annat [förordningen om en gemensam digital ingång](#) (krav på att lägga till ett ytterligare lager ovanpå den nationella infrastrukturen), [eIDA-förordningen](#) (krav på anpassning av nationella tjänster) och Schengenlagstiftningen (krav på fullständig harmonisering av system).

Utgifter för betydande utveckling av informationssystem kräver ofta ett mandat genom ett budgetanslag. I samband med nya dataflöden mellan myndigheter krävs det dessutom ofta en rättslig grund för datautbytet. **I allmänhet är det därför rimligt att fästa stor uppmärksamhet vid alla eventuella krav som ingår i ett beslut från en lagstiftare.** Det är dock viktigt att komma ihåg att offentliga myndigheter eller unionsentiteter i vissa fall kan besluta att fastställa bindande krav utanför lagstiftningen (t.ex. krav i upphandlingsförfaranden, storskaliga pilotförsök eller bilaterala överenskommelser mellan två eller flera medlemsstater). Det är också möjligt att efter att ha bedömt de bindande kraven i den ursprungliga lagstiftningen fastställa ytterligare krav (t.ex. specifikationer för tillhandahållandet av en digital offentlig tjänst). Sådana beslut kan begränsa valmöjligheterna för andra och innebär därför också att en interoperabilitetsbedömning behöver göras.

I allmänhet behövs ingen bedömning i fall som rör uppgifter såsom utvecklingsrelaterat underhåll som inte medför väsentliga ändringar, säkerhetsuppdateringar eller tekniska uppdateringar, eller enkel upphandling av standardutrustning inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) (skäl 18 i förordningen om ett interoperabelt Europa).

Utöver sin bindande karaktär måste ett ”bindande krav” i den mening som avses i förordningen om ett interoperabelt Europa också **fastställas av en unionsentitet eller en offentlig myndighet**, avse en eller

⁵ Se även artikel 14 i förordningen om en gemensam digital ingång: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1724 av den 2 oktober 2018 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012, EUT L 295, 21.11.2018, s. 1.

⁶ *Application Programming Interfaces*, programmeringsgränssnitt, är programvara som ligger mellan två applikationer för att möjliggöra kommunikation, t.ex. dataöverföring, mellan applikationerna.

flera **transeuropeiska digitala offentliga tjänster** och ha inverkan på **gränsöverskridande interoperabilitet**. Dessa begrepp förklaras närmare nedan.

2.1.2 Offentliga myndigheter och unionsentiteter

Det eller de bindande krav som bedöms måste ha fastställts av en offentlig myndighet eller en unionsentitet. I *artikel 2.6* i förordningen om ett interoperabelt Europa definieras *offentliga myndigheter* på samma sätt som i artikel 2.1 i [direktivet om öppna data](#), nämligen som

- statliga, regionala eller lokala myndigheter,
- offentligrättsliga organ⁷ eller
- sammanslutningar av en eller flera sådana myndigheter eller av ett eller flera sådana offentligrättsliga organ.

Denna definition används inte bara inom ramen för direktivet om öppna data utan även i eIDA-förordningen. Följaktligen omfattas en offentlig organisation som omfattas av dessa rättsakters tillämpningsområde också av den definition av *offentlig myndighet* som fastställs i förordningen om ett interoperabelt Europa.

I artikel 2.5 i förordningen om ett interoperabelt Europa definieras *unionsentiteter* som ”de unionsinstitutioner, unionsorgan och unionsbyråer som inrättats genom, eller på grundval av, EU-fördraget, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt eller fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen”.

2.1.3 Transeuropeiska digitala offentliga tjänster

Tjänster ska anses vara transeuropeiska digitala offentliga tjänster när de uppfyller de kumulativa kraven i artikel 2.2 i förordningen om ett interoperabelt Europa. Dessa tjänster är med andra ord

”digitala tjänster som unionsentiteter eller offentliga myndigheter tillhandahåller varandra eller fysiska eller juridiska personer i unionen, och som kräver interaktion över medlemsstaternas gränser eller mellan unionsentiteter eller mellan unionsentiteter och offentliga myndigheter, genom deras nätverks- och informationssystem”.

– Artikel 2.2. i förordningen om ett interoperabelt Europa.

Det är bara bindande krav som avser sådana transeuropeiska digitala offentliga tjänster som måste genomgå en interoperabilitetsbedömning. Det innebär att kravet ska **påverka hur** de transeuropeiska digitala offentliga tjänsterna eller deras nätverks- och informationssystem utformas, upphandlas, utvecklas, genomförs och levereras vilket påverkar in- och utgående dataflöden för dessa tjänster. Kravet ska med andra ord påverka berörda data med avseende på vem som skickar och tar emot dem och vilken digital lösning som används. Ingående dataflöden kan bestå av

- de data som behövs för att leverera den digitala offentliga tjänsten,
- avsändaren till dessa data

⁷Se definitionen i artikel 2.2 i direktivet om öppna data: ”organ som har samtliga följande egenskaper: a) De har särskilt inrättats för att tillgodose behov av allmänt intresse, som inte är av industriell eller kommersiell karaktär. b) De är juridiska personer. c) De finansieras till största delen av statliga, regionala eller lokala myndigheter, eller av andra offentligrättsliga organ, eller som står under administrativ tillsyn av sådana myndigheter eller organ; eller de är ett förvaltningsorgan, styrelseorgan eller tillsynsorgan mer än hälften av ledamöterna utses av statliga, regionala eller lokala myndigheter eller av andra offentligrättsliga organ.”

- och den kanal via vilken de tas emot.

Utgående dataflöden kan bestå av

- de data som levereras från den digitala offentliga tjänsten,
- mottagaren av dessa data
- och den kanal via vilken de tillhandahålls.

2.1.3.1 Vad är en digital offentlig tjänst?

För att nå en djupare förståelse av begreppet transeuropeiska digitala offentliga tjänster är det viktigt att förstå de underliggande begrepp som det bygger på. Förordningen om ett interoperabelt Europa är endast tillämplig på **digitala offentliga tjänster** men anger inte vilka tjänster som ska betraktas som offentliga. Artikel 1.3 innehåller följande precisering: "Tillämpningen av denna förordning påverkar inte medlemsstaternas behörighet att definiera vad som utgör offentliga tjänster eller deras förmåga att fastställa förfaranderegler för eller att tillhandahålla, hantera eller genomföra dessa tjänster." Detta innebär att inte alla offentliga tjänster kommer att se likadana ut i alla medlemsstater.

De har dock vissa gemensamma egenskaper. Digitala offentliga tjänster i den mening som avses i förordningen om ett interoperabelt Europa **är endast tjänster som tillhandahålls av unionsentiteter eller av offentliga myndigheter i medlemsstaterna**. Exempelvis kan privata företag driva en bilparkering med tillhörande parkeringsapp på allmän mark. Enbart det faktum att det fysiska utrymmet ägs av en offentlig myndighet och att de privata företagen hyr det av den offentliga myndigheten innebär inte automatiskt att parkeringsapparna är digitala offentliga tjänster som tillhandahålls av en offentlig myndighet. I andra fall kan privata aktörer ha en kompletterande roll som inte påverkar en tjänsts offentliga karaktär. (Exempelvis kan molntjänster som tillhandahålls av privata aktörer användas för en offentlig tjänst, samtidigt som den offentliga myndigheten eller unionsentiteten behåller det övergripande ansvaret för att tillhandahålla tjänsten.)

Transeuropeiska digitala offentliga tjänster omfattar endast tjänster som **tillhandahålls en annan offentlig myndighet eller unionsentitet alternativt en fysisk eller juridisk person i EU**. Detta innebär att varken tjänster som endast är tillgängliga för internt bruk inom en offentlig myndighet eller en unionsentitet (t.ex. en tjänst för att boka plats i ett kontorslandskap) eller tjänster som endast omfattar interaktion med ett land eller medborgare och företag **utanför EU** omfattas av definitionen.

2.1.3.2 Vad gör en digital offentlig tjänst transeuropeisk?

Om den berörda tjänsten uppfyller kraven för att vara en digital offentlig tjänst kan man bedöma om den också utgör en transeuropeisk digital offentlig tjänst. För detta ska följande två villkor vara uppfyllda: i) Tjänsten måste innebära interaktion över medlemsstaternas gränser, mellan unionsentiteter eller mellan unionsentiteter och offentliga myndigheter, dvs. mellan deras respektive behörighetsområden, och ii) interaktionen ska ske genom deras nätverks- och informationssystem.

Exempel på **interaktion över medlemsstaternas gränser** skulle kunna vara interaktion som krävs för ömsesidigt erkännande av akademiska examensbevis eller yrkeskvalifikationer, utbyte av fordonsdata för trafiksäkerhetssyften, tillgång till socialförsäkrings- och hälsouppgifter och utbyte av information om beskattning, tull och generellt sett alla de tjänster som genomför engångsprincipen.

Interaktion mellan unionsentiteter kan till exempel vara interaktion mellan en kommissionsavdelning och en byrå kring förvaltningen av ett projekt eller finansieringsprogram eller interaktionen mellan medlagstiftarna.

Interaktion mellan offentliga myndigheter i medlemsstaterna och unionsentiteter kan till exempel äga rum i samband med system med en enda kontaktpunkt, offentlig upphandling över tröskelvärdet eller olika rapporteringsmekanismer. Interaktion som sker genom system som tillhandahålls av unionsentiteter men som stöder interaktion över medlemsstaternas gränser faller inom båda kategorierna (till exempel interaktion genom det tekniska engångssystemet).

Tjänsten måste också kräva interaktion **mellan nätverks- eller informationssystemen** hos två eller flera offentliga myndigheter eller unionsentiteter. Om tillhandahållandet av en digital offentlig tjänst inte kräver interaktion med andra offentliga myndigheters eller unionsentiteters nätverks- eller informationssystem ska tjänsten inte betraktas som en transeuropeisk digital offentlig tjänst. Så är till exempel fallet när bevis utbyts per vanlig post.

2.1.4 Gränsöverskridande interoperabilitet

De bindande kraven måste i fråga om tillämpningsområde påverka den gränsöverskridande interoperabiliteten i enlighet med definitionen i artikel 2.1 i förordningen om ett interoperabelt Europa. Frågan om *hur* kraven påverkar den gränsöverskridande interoperabiliteten omfattas av själva bedömningen, medan frågan om huruvida en sådan inverkan potentiellt föreligger ingår i förhandsbedömningen. Om de krav som ska bedömas avser transeuropeiska digitala offentliga tjänster (och därmed interaktionen mellan offentliga myndigheter i olika medlemsstater och unionsentiteter) påverkar de i regel även den gränsöverskridande interoperabiliteten, eftersom de styr hur de offentliga myndigheterna och unionsentiteterna interagerar.

2.2 Beslutsschema

Beslutsschemat på följande sida kan användas för att bedöma om en interoperabilitetsbedömning behöver göras. Om myndigheten hamnar på "Ja" i beslutsträdet är det obligatoriskt att göra en interoperabilitetsbedömning. I annat fall är en interoperabilitetsbedömning inte nödvändig men kan ändå vara av värde (se kapitel 1).

Figur 1: Beslutsschema för interoperabilitetsbedömning

Syfte	Steg	Fråga	Om svaret är ja:	Om svaret är nej:
Att bekräfta att du arbetar med en process som innebär att bindande krav fastställs och att bekräfta att det föreligger ett bindande krav som kan utlösa behovet av en bedömning.	1	Arbetar du med en process som fastställer bindande krav (t.ex. en process som rör lagstiftning eller upphandling)? Med andra ord: är de berörda bindande kraven fortfarande föremål för beslut och därmed fortfarande möjliga att ändra ?	Fortsätt till steg 2	Det behövs ingen interoperabilitetsbedömning. <i>Det är bara om det fortfarande är möjligt att ändra kraven som det är obligatoriskt att utföra en interoperabilitetsbedömning.</i>
Att bedöma om kraven är bindande.	2	Är kraven som ska fastställas bindande (dvs. begränsar de andras valmöjligheter)?	Fortsätt till steg 3	Det behövs ingen interoperabilitetsbedömning. <i>Det är bara bindande krav som är avgörande för att utlösa en interoperabilitetsbedömning.</i>
Att bedöma om de bindande kraven avser digitala offentliga tjänster.	3	1. Avser det bindande kravet en digital offentlig tjänst som tillhandahålls antingen av unionsentiteter eller av offentliga myndigheter?	Fortsätt till steg 4	Det behövs ingen interoperabilitetsbedömning. <i>Endast offentliga tjänster som tillhandahålls av offentliga myndigheter eller unionsentiteter omfattas av förordningen om ett interoperabelt Europa.</i>
	4	2. Tillhandahålls den digitala offentliga tjänsten antingen av en annan offentlig myndighet eller unionsentitet alternativt en fysisk eller juridisk person i EU?	Fortsätt till steg 5	Det behövs ingen interoperabilitetsbedömning. <i>Endast offentliga tjänster som tillhandahålls till andra offentliga myndigheter eller unionsentiteter omfattas av förordningen om ett interoperabelt Europa.</i>

EUROPEISKA KOMMISSIONEN – (UTKAST TILL) RIKTLINJER FÖR INTEROPERABILITETSBEDÖMNINGAR

Syfte	Steg	Fråga	Om svaret är ja:	Om svaret är nej:
Att bedöma gränsöverskridande datadelning och fastställa huruvida den digitala offentliga tjänsten är transeuropeisk.	5	Kräver tillhandahållandet av den berörda digitala offentliga tjänsten interaktion genom nätverks- och informationssystem a) mellan offentliga myndigheter över medlemsstaternas gränser, b) mellan unionsentiteter eller c) mellan unionsentiteter och offentliga myndigheter ?	Fortsätt till steg 6	Det behövs ingen interoperabilitetsbedömning. <i>Tjänster som är begränsade till en enda medlemsstat räknas inte som transeuropeiska digitala offentliga tjänster. De bindande kraven måste påverka gränsöverskridande interaktion för att en bedömning ska vara obligatorisk – om tjänsten inte inbegriper gränsöverskridande interaktion genom nätverk eller system räknas den inte som transeuropeisk digital offentlig tjänst.</i>
Att bekräfta att en bedömning är nödvändig.	6	Är det första gången det utförs en bedömning av de berörda bindande kraven?	Det krävs en interoperabilitetsbedömning. <i>Du är rättsligt skyldig att utföra en interoperabilitetsbedömning och offentliggöra rapporten.</i>	Det behövs ingen interoperabilitetsbedömning. <i>Du är inte rättsligt skyldig att utföra en interoperabilitetsbedömning. En frivillig bedömning kan dock ändå vara av värde.</i>

Oavsett vad du kommer fram till med hjälp av beslutsschemat är det viktigt att beakta följande tre punkter:

Bedömningar behöver inte upprepas

Endast den offentliga organisation som planerar ett beslut om ett krav är skyldig att göra bedömningen. Detta gäller för krav i alla skeden av en digital offentlig tjänsts livscykel och kan avse olika entiteter beroende på om kraven införs genom ett lagförslag eller specificeras senare (genom fastställande av nya krav) under genomförandet eller förvaltningen av tjänsten. Om ansvaret för ett ärende är delat måste entiteterna komma överens om rollfördelningen och samarbeta (se även [kapitel 5](#)). Skyldigheten gäller inte offentliga organisationer som bara genomför ett krav och är bundna av en annan offentlig organisations beslut (se även frågorna 1 och 2 i beslutsschemat). Om ett beslut fattas gemensamt (t.ex. inom ramen för ett gränsöverskridande projekt) kan även bedömningen utföras gemensamt.

Regeln att bedömningar inte behöver upprepas förtydligas ytterligare genom det undantag som anges i artikel 3 i förordningen om ett interoperabelt Europa: Ingen ny interoperabilitetsbedömning behöver utföras för bindande krav som redan har bedömts. Även om bedömningar inte behöver upprepas kan det mycket väl finnas beröringspunkter mellan olika versioner.

Relaterade bedömningar

I synnerhet kan bedömningar bygga på varandra när en offentlig organisation (t.ex. en unionsentitet) fastställer bindande krav på hög nivå som sedan preciseras ytterligare av de genomförande entiteterna. Detta skulle till exempel kunna ske när ett EU-direktiv införlivas i nationell lagstiftning eller när ett tidigare bedömt bindande krav som antagits i en rättsakt ytterligare preciseras i ett offentligt upphandlingsförfarande för att genomföras. Om detta görs genom att besluta om nya bindande krav kan hinder för gränsöverskridande interoperabilitet införas även i detta senare skede, vilket innebär att de nya kraven måste bedömas. Sådana bedömningar kan dock hänvisa till tidigare bedömningar och bygga på resultaten av dessa.

Enligt samma regel behövs ingen bedömning i genomförandeskedet när ett bindande krav ska genomföras genom lösningar som tillhandahålls av unionsentiteter. Det antas här att alla lösningar som tillhandahålls av unionsentiteter är interoperabla som standard, eftersom de tillhandahålls för ett stort antal olika sammanhang över hela EU. En interoperabilitetsbedömning kan dock utföras på frivillig basis även i detta fall, i syfte att säkerställa att alla potentiella problem rörande gränsöverskridande interoperabilitet hanteras inom ramen för lösningarna i det specifika sammanhanget.

Inga retroaktiva bedömningar

Den rättsliga skyldigheten att utföra interoperabilitetsbedömningar träder i kraft den 12 januari 2025. Det kan finnas många bindande krav som påverkar den gränsöverskridande interoperabiliteten för transeuropeiska digitala offentliga tjänster som redan är beslutade men som ännu inte har införlivats eller genomförts. Retroaktiva bedömningar är inte obligatoriska, men rekommenderas starkt i fall där mycket står på spel, eftersom en bedömning kan underlätta införlivandet eller genomförandet, såsom förklaras ovan.

2.3 Exempel

Fall 1: Anpassning av en nationell lösning för att möjliggöra datautbyte med andra medlemsstater

En storstad i en medlemsstat behöver vidareutveckla sitt tekniska system så att det stöder ökade krav på datautbyte med myndigheter i andra medlemsstater till följd av en ny EU-förordning.

Det ansvariga generaldirektoratet vid kommissionen gjorde dock en detaljerad interoperabilitetsbedömning i samband med att förslaget lades fram, och i den bedömningen beskrivs de förväntade konsekvenserna för medlemsstaterna. Ingen ny interoperabilitetsbedömning behöver utföras om den planerade ändringen är en direkt följd av behovet att efterleva den nya förordningen. Med andra ord är det inte obligatoriskt att utföra en ny bedömning i detta fall, eftersom staden inte **fattar** något beslut utan endast **genomför** ett beslut om bindande krav (se fråga 1 i beslutsschemat).

Däremot skulle det vara obligatoriskt att utföra en ny bedömning om staden beslutade sig för att genomföra ytterligare krav, som inte grundade sig i en skyldighet enligt den nya förordningen men som avsåg samma sammanhang (gränsöverskridande datautbyte) eller sannolikt skulle påverka det (ändringar av dataformat eller ägarförhållanden).

Fall 2: Behov av it-stöd för ny EU-lagstiftning.

Ett statligt organ i en medlemsstat måste vidareutveckla sin rapporteringslösning så att den stöder de nya bindande krav som följer av en förordning som nyligen antagits. Enligt förordningen ska aktörer som är verksamma på den inhemska marknaden för produkt X regelbundet lämna digitala rapporter om försäljningen av sin produkt.

Ingen bedömning krävs eftersom organet inte fattar något beslut utan endast genomför ett beslut om bindande krav (se fråga 1).

Situationen skulle dock vara annorlunda om förordningen endast innehöll krav på hög nivå och organet planerade att besluta om ytterligare bindande krav för genomförandet som ännu inte varit föremål för någon bedömning. Exempelvis kanske organet behöver besluta om krav som reglerar delningen av den digitala försäljningsrapporten, och därmed skulle dessa kravs inverkan på gränsöverskridande datadelning behöva bedömas.

Organet skulle ändå kunna komma fram till att det inte är skyldigt att utföra en interoperabilitetsbedömning. Det nya kravet avser inte en digital offentlig tjänst (särskilt inte interaktionen mellan en sådan tjänst och andra) utan innebär endast en ändring av tröskelvärdet för antalet företag för vilka det krävs rapportering (fråga 3). En bedömning kan dock vara av värde även i detta fall.

Fall 3: Upphandling av ramavtal om underhåll och vidareutveckling av tekniska system

Ett statligt organ i en medlemsstat ska upphandla ett ramavtal om underhåll och vidareutveckling av sina informationssystem. Här handlar det inte bara om att genomföra ett beslut, utan organet fattar beslut om ett bindande krav (fråga 1).

Bindande krav kan inbegripa en anbudsinfordran. Emellertid innehåller en upphandling av ett ramavtal om drift, underhåll och vidareutveckling av professionella system inte i sig bindande krav för digitala offentliga tjänster. Det rör sig snarare om "utvecklingsrelaterat underhåll" (fråga 2). Därför behöver ingen interoperabilitetsbedömning utföras.

En bedömning behöver dock i regel göras om särskild systemutveckling krävs inom ramen för avtalet (till exempel om ett nytt nationellt eller organisationsspecifikt krav införs till stöd för ny lagstiftning – detta skulle kunna få konsekvenser för den gränsöverskridande interoperabiliteten för transeuropeiska digitala offentliga tjänster, exempelvis genom att ändra (aspekter av) systemets affärslogik).

Fall 4: Upphandling av en lösning för en tjänst som nyttjas av gränsöverskridande användare

En kommun i en gränsregion i en medlemsstat överväger att upphandla en digital självbetjäningsslösning för betalning för parkering på platser som fastställts av kommunen. I samband med upphandlingsbeslutet kommer kommunen att fastställa nya bindande krav gällande det informationssystem som ska användas för att tillhandahålla tjänsten.

Kraven påverkar dock inte den gränsöverskridande interoperabiliteten (fråga 3) eftersom lösningen syftar till att begära betalning från användare som vill betala parkeringsavgiften direkt. Transaktionen kräver inget datautbyte mellan myndigheter i medlemsstaterna eller med EU-institutioner.

Eftersom tillhandahållandet av tjänsten inte kräver interaktion mellan nätverks- eller informationssystem över gränserna är kommunen inte skyldig att utföra en interoperabilitetsbedömning innan den föreslagna lösningen upphandlas.

Fall 5: Förslag till nya EU-regler som kräver nationellt digitalt stöd

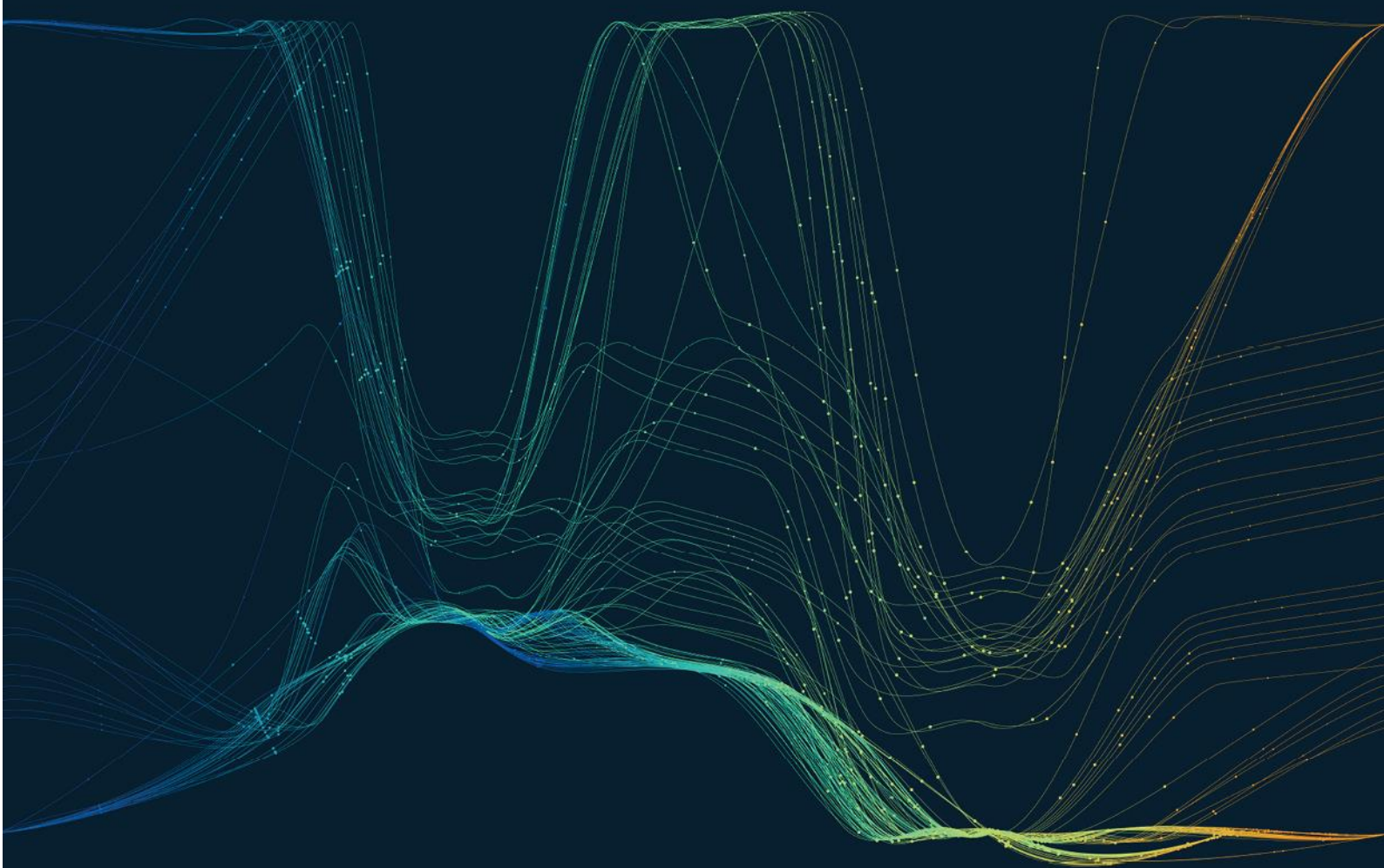
Ett generaldirektorat vid kommissionen har tagit fram ett utkast till rättsakt som gäller ytterligare reglering av jordbrukssektorn genom att införa nya avgränsningar och datatyper för rapportering av koldioxidutsläpp. Flera medlemsstater införde redan för två år sedan nationella lösningar för rapportering. Om rättsakten antas måste dessa medlemsstater vidareutveckla sina befintliga rättsliga ramar och informationssystem så att de stöder de avgränsningar och datatyper som anges i rättsakten.

Generaldirektoratet måste göra en interoperabilitetsbedömning av förslaget eftersom det fortfarande är öppet för diskussion (fråga 1) och eftersom det avser en transeuropeisk digital offentlig tjänst (fråga 2 och fråga 3) (dvs. det avser dataflöden mellan offentliga organisationer). I interoperabilitetsbedömningen behöver hänsyn tas till befintliga lösningar och hur de kan (vidare)utnyttjas för att undvika dubbelarbete och slöseri med resurser.

Utöver dessa konkreta exempel är följande fall också bra indikatorer för när det är gynnsamt, om inte obligatoriskt, att utföra en bedömning:

- Vid fastställande av nya uppgifter för myndigheter.
- Vid förändringar som rör utlämnande av information.
- Vid förändringar som rör rätten att erhålla information.
- Vid införandet av nya sätt att tillhandahålla den offentliga tjänsten.

3 Hur utförs en interoperabilitetsbedömning?

Om beslutsschemat i kapitel 2 visar att det krävs en interoperabilitetsbedömning vägleder det här kapitlet dig genom själva bedömningsprocessen.

Syftet med detta kapitel är att tydligt visa steg för steg hur du utför en interoperabilitetsbedömning i enlighet med förordningen om ett interoperabelt Europa. Detta kapitel innehåller information om

- de viktigaste stegen i en interoperabilitetsbedömning,
- hur man identifierar och dokumenterar bindande krav,
- hur man upptäcker inverkan på gränsöverskridande interoperabilitet,
- hur man identifierar och samråder med berörda aktörer och
- hur man identifierar tillämpliga lösningar för ett interoperabelt Europa.

I förordningen om ett interoperabelt Europa anges tydligt att interoperabilitetsbedömningar bör vara **proportionella** och **anpassade** efter bedömningens omfattning och den nivå på vilken den utförs. Detta innebär att olika metoder och verktyg tillför olika värde i olika sammanhang (se underavsnitt 3.4 i det här kapitlet). Syftet med detta kapitel är inte att presentera en universallösning som passar i alla lägen, utan att presentera olika alternativ. Dessa alternativ varierar beroende på den aktuella offentliga organisationens övergripande interoperabilitetsstyrning. Denna styrning kan till exempel innebära att det finns bedömningar eller it-/interoperabilitetsramverk på nations- eller organisationsnivå (se [kapitel 5](#)). Om det inte finns några specifika riktlinjer för metoden för interoperabilitetsbedömningar i en viss organisation bör den som leder bedömningen välja den metod som tillför det största värdet och samtidigt skapar den minsta bördan.

Den process som beskrivs i det här kapitlet utgör en omfattande **metod** för interoperabilitetsbedömning **baserad på bästa praxis**. Vi är dock medvetna om att organisationer är olika i fråga om storlek, uppbyggnad, resurser och mognad. Denna process kan och bör anpassas till de förhållanden och begränsningar som gäller för din organisation.

Nyckeln är att upprätthålla de grundläggande principerna⁸ för bedömningen och samtidigt anpassa processens omfattning så att den blir både hanterbar och meningsfull i det specifika sammanhang där den tillämpas. När du går igenom denna vägledning kan du fundera över hur varje steg skulle kunna anpassas till din organisations kapacitet och behov, för att säkerställa att bedömningen förblir meningsfull och genomförbar, oavsett er utgångspunkt eller vilka resurser ni har att tillgå.

Första steget är att utforska de allmänna rekommendationerna för hur interoperabilitetsbedömningen ska utföras, för att sedan fördjupa sig i detaljerna kring varje steg i processen.

⁸ Bedömningarna utformades för att möjliggöra gränsöverskridande interoperabilitet och samtidigt säkerställa att alla berörda aktörer inkluderas, i syfte att skapa hållbara, framtidssäkrade digitala policyer. För att nå dessa mål är det nödvändigt att förstå omfattningen av de planerade kravens inverkan och föreslå åtgärder för att dra nytta av fördelarna och hantera potentiella kostnader (skäl 17). Man måste också välja ett tillvägagångssätt som är proportionellt och differentierat i enlighet med bedömningens omfattning och den nivå på vilken den utförs (skäl 19).

3.1 Allmänna rekommendationer

Allmänna rekommendationer för att hitta rätt tillvägagångssätt:

Börja tidigt. Bedömningarna ger som mest när de utförs i ett tidigt skede av arbetet med att utarbeta nya bindande krav (t.ex. som en del i arbetet med att utforma politik, lagförslag eller nya it-lösningar) eller som senast innan bindande beslut fattas.

Anpassa bedömningen efter ändamålet. Ju mer specifikt och unikt det beslut där kraven fastställs är (t.ex. ett enskilt projektgenomförande av en lokal myndighet) desto mer pragmatiskt och därför snävare kan bedömningens fokus vara. Sträva efter att tydligt definiera bedömningens omfattning och mål och anpassa den därefter.

Bygg vidare på befintliga ramar. Bedömningen bör anpassas till befintliga organisatoriska och administrativa ramar för att säkerställa att de kompletterar det administrativa arbetsflödet. I tillämpliga fall bör även rättsliga ramar för digital politik beaktas. Om bedömningen är kopplad till en tidigare bedömning (på EU-nivå eller nationell nivå) bör du vidareutnyttja den tidigare bedömningen och bygga vidare på den.

Samråd med berörda parter. En interoperabilitetsbedömning bör inbegripa samråd med direkt påverkade tjänstemottagare (inbegripet medborgare, eller deras företrädare). Det är också lämpligt att samråda med genomförande parter och andra aktörer som är involverade i tillhandahållandet av tjänsten. Kom ihåg att även personer som inte har någon bakgrund inom informationshantering eller it kan vara involverade i bedömningarna.

3.2 Förberedelse

I detta steg läggs grunden för processen. Omfattningen preciseras, den rätta arbetsgruppen utses och en tydlig handlingsplan upprättas. Genom att investera tid i den inledande fasen kan du effektivisera de senare stegen i bedömningen, undvika potentiella fallgropar och säkerställa att slutresultatet blir både relevant och genomförbart.

3.2.1 Identifiera processer som utlöser en interoperabilitetsbedömning

I stället för att från fall till fall bedöma om en interoperabilitetsbedömning behövs bör du försöka identifiera de processer som vanligtvis innebär att det krävs en bedömning, t.ex. lagstiftningscykeln, genomförandeprocesser eller upphandlingsförfaranden. När du har en överblick över processerna försöker du precisera dem ytterligare för att hitta rätt skede att infoga interoperabilitetsbedömningen.

Om er lagstiftningscykel till exempel innefattar en skyldighet att göra en konsekvensbedömning kan du fundera över om interoperabilitetsbedömningen skulle kunna ingå i den processen och i så fall i vilket steg.

3.2.1 Fastställ huruvida en interoperabilitetsbedömning behövs

Beslutsförfarandet för detta steg beskrivs i detalj i [kapitel 2](#). Till exempel visar beslutsschemat i det kapitlet en strukturerad metod för att bedöma om en interoperabilitetsbedömning krävs i det specifika fallet. Det är endast om den preliminära utvärderingen i kapitel 2 visar att en bedömning behövs som du bör fortsätta med de efterföljande steg som beskrivs i det här kapitlet. Du kan dock, även om du inte skulle vara rättsligt skyldig att utföra en bedömning, ändå göra en bedömning på frivillig basis.

3.2.2 Fastställ bedömningens omfattning och mål

Fastställandet av interoperabilitetsbedömningens omfattning och mål formar resten av processen. Omfattningen avgör gränserna för vad som kommer att bedömas (inklusive vilka datautbyten, system, processer eller tjänster som kommer att undersökas och hur ingående undersökningen kommer att vara). Målen klargör vad du vill uppnå med bedömningen (t.ex. att identifiera specifika interoperabilitetsbrister eller utvärdera efterlevnaden av vissa standarder).

Glöm inte att omfattningen och målen bör anpassas till de förhållanden som gäller för ditt projekt och din organisation. Ta hänsyn till vilken typ av projekt det är som ska bedömas och hur komplext det är, samt till organisationens struktur och tillgängliga resurser. Ett storskaligt gränsöverskridande initiativ kan kräva en omfattande bedömning. Är projektet i stället mindre och mer lokalt kan en bedömning med snävare fokus vara mer givande.

När du definierar omfattning och mål bör du reflektera över din organisations förmåga att genomföra bedömningen. Detta gäller inte bara ekonomiska resurser utan även tid, expertis och tillgång till nödvändig information. Målet är att hitta en balans mellan grundlighet och praktisk genomförbarhet, så att bedömningen blir både meningsfull och hanterbar inom ramen för era begränsningar. Med tanke på detta och att bedömningen alltid måste avse transeuropeiska digitala offentliga tjänster bör du vara medveten om att omfattningen och målen kan variera avsevärt, inte bara mellan olika medlemsstater och unionsentiteter utan också inom en och samma medlemsstat eller organisation.

3.2.3 Utse en tvärvetenskaplig bedömningsgrupp

En arbetsgrupp med rätt sammansättning är avgörande för en effektiv interoperabilitetsbedömning. I idealfallet används en mångsidig expertgrupp, men vi är medvetna om att en organisation kan ha begränsad tillgång till kompetens och resurser. Nyckeln är att sträva efter bästa möjliga kombination av kompetenser inom dina begränsningar.

I idealfallet kombineras flera olika kompetensprofiler och perspektiv i bedömningsgruppen. Överväg att låta gruppen omfatta medarbetare med expertis inom områden som

- rättsliga och regleringsmässiga aspekter av datautbyte (interoperabilitet),
- affärsprocessanalys,
- datahantering, inklusive semantisk expertis och styrning,
- it-arkitektur och systemintegrering,
- specifik domänkunskap som är relevant för de bindande krav som bedöms och de tjänster som påverkas.

Tänk på att en och samma person kan vara kvalificerad inom flera expertområden. Om resurserna är begränsade bör du prioritera de kompetenser som är mest användbara för just din bedömning. Om det finns kritiska luckor i bedömningsgruppens kompetens kan du också överväga att tillfälligt ta in externa experter eller konsulter.

Bedömningsgruppens storlek bör stå i proportion till bedömningens omfattning. En mindre grupp med snävare fokus kan räcka för en bedömning av begränsad omfattning. Ett större och mer komplext projekt kan kräva en mer omfattande bedömningsgrupp.

3.2.4 Identifiera relevanta aktörer

Börja med att identifiera de aktörer för vilka de bindande kraven kan vara relevanta, t.ex. genom att tänka igenom vilka som kan påverkas av kraven i följande faser:

- Genomförande. Fråga dig t.ex. vilka aktörer som är involverade i vilka delar av processen.
- Tillhandahållande av tjänst. Fråga dig t.ex. vilka organisationer som måste delta för att tjänsten ska kunna levereras på ett framgångsrikt sätt.
- Själva leveransen. Fråga dig t.ex. vem som måste interagera med vem.
- Ledning. Fråga dig t.ex. vem som har till uppgift att säkerställa konsekvens.

Det kan röra sig om såväl offentliga som privata aktörer (företag), medborgare eller unionsentiteter. Dessa aktörer kommer att behöva rådfrågas i ett senare skede. Om aktörerna identifieras tidigt i processen kan de kanske till och med bidra till genomförandet av nästa steg (t.ex. identifieringen av de bindande kraven). Det är inte nödvändigt att identifiera varje enskild aktör utan snarare att identifiera berörda kategorier (t.ex. alla medborgare eller endast en viss grupp, alla företag eller bara specifika sektorer).

3.3 Inledande analys

Nästa steg handlar om att undersöka befintlig dokumentation, policyer och tjänster för att identifiera och förstå de centrala delar som kommer att forma din bedömning.

Detta steg har tre syften:

1. Att samla in och granska relevant dokumentation och relevanta policyer där de krav som påverkar interoperabiliteten beskrivs.
2. Att identifiera och tydligt dokumentera de bindande krav som är centrala för din bedömning.

3. Att kartlägga de transeuropeiska digitala offentliga tjänster som påverkas av dessa krav.

När du går igenom de tre underavsnitten nedan bör du tänka på att analysens djup och bredd bör stå i proportion till bedömningens omfattning så som den fastställts i förberedelsefasen. Målet är att skapa en solid kunskapsbas som kan ligga till grund för resten av bedömningsprocessen.

3.3.1 Granska dokumentation och policyer där kraven beskrivs

Detta steg syftar främst till att samla in och analysera alla dokument som är relevanta för att förstå de nya eller ändrade kraven (oavsett om de uttryckligen anges eller endast antyds). Det är med denna granskning som utgångspunkt som du identifierar de bindande krav som ska stå i centrum för bedömningen i nästa steg.

Det är viktigt att notera att den tillgängliga dokumentationens karaktär och omfattning kan variera avsevärt beroende på vilken fas det projekt eller initiativ som bedöms befinner sig i (oavsett om det handlar om fasen för lagstiftningsberedning, koncept- och utformningsfasen eller en senare fas).

Beroende på vilket skede i utvecklingsprocessen för en digital offentlig tjänst det handlar om kan följande tjäna som en översikt över möjliga åtgärder.

1. Identifiera och samla in alla relevanta dokument. Det kan, utöver de rättsakter där kraven fastställs, även handla om sekundära källor, såsom teknisk dokumentation eller kommunikation om det dokument där kraven fastställs. Börja med att söka brett så att du inte missar någon viktig information. Stanna till exempel inte vid det bindande dokument där kraven beskrivs utan se till hela det sammanhang där de fastställs eller kommer att genomföras. Detta kan omfatta andra, befintliga krav avseende datautbyte som inte regleras inom ramen för den aktuella processen.
2. Kategorisera dokumenten efter typ och relevans för interoperabiliteten.
3. Gör en inledande granskning för att förstå varje documents omfattning och innehåll.
4. Upprätta en sammanfattning eller ett index över de viktigaste dokumenten och deras relevans för interoperabilitetskraven.
5. Identifiera eventuella luckor i dokumentationen som kan behöva åtgärdas.

Andra överväganden:

- Beakta både interna och externa dokumentationskällor.
- Var uppmärksam på olika versioner för att vara säker på att du arbetar med den senaste informationen.
- Titta efter hänvisningar till standarder eller andra externa krav som kan påverka interoperabiliteten.
- Anteckna eventuella tvetydigheter eller inkonsekvenser i dokumentationen för vidare utredning.

Kom ihåg att målet i detta skede inte är att göra en ingående analys av kraven, utan att skapa en rimlig översikt över den dokumenterade miljön. Denna översikt kommer att ligga till grund för en mer detaljerad analys i följande steg.

3.3.2 Identifiera relevanta bindande krav

Syftet med detta steg är att **identifiera och dokumentera de bindande krav** som ska bedömas (se [kapitel 2](#) för mer information om vad ett *bindande krav* är). Observera att en enskild interoperabilitetsbedömning även kan utföras med avseende på en hel uppsättning bindande krav (vanligen när samtliga dessa krav ska fastställas genom samma beslutsprocess).

Kraven behöver dokumenteras, eftersom de kommer att vara till hjälp vid den diskussion om kravens inverkan som interoperabilitetsbedömningen syftar till. Kom ihåg att detta inte alltid är en enkel process. Det kan finnas krav som inte är omedelbart uppenbara och uttryckliga och som kan identifieras först efter en grundlig och sakkunnig analys.

Granska de dokument du har identifierat och extrahera de bindande krav som uppfyller följande kriterier:

- Kraven rör en digital offentlig tjänst:
 - o Tjänsten har en digital dimension, dvs. underliggande processer som är digitaliserade eller automatiserade, rör datahantering, inbegriper upprättande eller användning av digitala lösningar, erbjuds via en digital leveranskanal eller tillhandahålls via nätverks- och informationssystem.
 - o Tjänsten inbegriper interaktion mellan offentliga organisationer, dvs. unionsentiteter eller offentliga organ tillhandahåller varandra alternativt fysiska eller juridiska personer i unionen den aktuella tjänsten.
- Kraven har en transeuropeisk dimension:
 - o De rör en tjänst som kräver interaktion över medlemsstaternas gränser eller mellan unionsentiteter eller mellan unionsentiteter och offentliga myndigheter.

Var noggrann i dina överväganden. Om ett bindande krav förbises i bedömningsprocessen kan det ibland leda till att genomförande parter får problem med den gränsöverskridande interoperabiliteten i ett senare skede⁹.

När du har identifierat kraven kan du för att dokumentera dem välja den metod som fungerar bäst för dig¹⁰. När du dokumenterar kraven bör du i allmänhet undvika att använda passiv form, eftersom det då ofta blir ottydligt vilka aktörerna (dvs. de involverade parterna) är. Försäkra dig om att utdraget innehåller de uppgifter som krävs för att kategorisera det som ett bindande krav, eftersom din bedömning kan ha grundat sig på information som hämtats från det bindande dokumentets sammanhang, snarare än från dokumentet i sig.

Beroende på i vilket skede av projektet som kraven fastställs kan olika metoder för att identifiera och dokumentera kraven vara lämpliga (t.ex. att titta på användarberättelser eller användningsfall i början av lagstiftningscykeln). När du dokumenterar de identifierade kraven bör du alltså ha interoperabilitetsbedömningens förväntade målgrupp i åtanke. Bedömningen måste offentliggöras på en officiell webbplats, dvs. vara offentligt tillgänglig, men den kommer sannolikt också att utgöra ett underlag för efterföljande processer inom ramen för den digitala offentliga tjänstens livscykel. Därför bör du överväga om bedömningsrapporten ska delas med andra som den är eller om du ska utarbeta ett annat dokument för t.ex. samråd med aktörer, upphandling eller genomförande. Om du planerar flera dokument bör du anpassa dina metoder efter detta. Din dokumentation kommer också att påverkas av vilken typ av bindande krav du beskriver (verksamhetskrav, funktionella och icke-funktionella krav eller tekniska krav).

⁹Förbisedda interoperabilitetskrav ledde t.ex. till en omprövning av den politiska strategin för e-fakturerings. [Report on the effects of Directive 2014/55/EU on the Internal Market and on the uptake of electronic invoicing in public procurement \(inte översatt till svenska\), Europeiska kommissionen \(europa.eu\).](#)

¹⁰ På EU:s portal för öppna data hittar du en detaljerad [guide till datavisualisering](#) som beskriver olika tekniker, från grafer och diagram till berättande.

Som nämnts ovan ingår de aktuella kraven i allmänhet i en större process, där kraven endast reglerar vissa delar. Det är därför rimligt att titta på den övergripande processen och anpassa dokumentationen till dess särdrag. I detta syfte kan du

1. "översätta" kraven till ett processdiagram eller
2. ställa upp kraven i en form som kan vidareutnyttjas (t.ex. för en anbudsinfordran)¹¹.

3.3.3 Kartlägg de transeuropeiska digitala offentliga tjänster som påverkas

För att bedöma var och hur de fastställda bindande kraven kommer att påverka den transeuropeiska digitala offentliga tjänsten är det rimligt att koncentrera sig på att visualisera själva tjänsten, inklusive dess transeuropeiska dimension (t.ex. förbindelsen över medlemsstaternas gränser, mellan olika unionsentiteter eller mellan unionsentiteter och offentliga myndigheter via deras nätverks- och informationssystem). Syftet är att identifiera och visualisera det gränsöverskridande datautbyte och den gränsöverskridande interaktion som krävs för att den offentliga tjänsten ska kunna tillhandahållas på ett effektivt sätt. På så sätt kan du förbereda för en bedömning av kravens inverkan på den gränsöverskridande interoperabiliteten, dvs. just på det datautbyte och den interaktion som du i ett tidigare skede har identifierat.

Det finns många sätt att närma sig denna uppgift, men i följande avsnitt beskrivs ett möjligt sätt att förstå både tjänsten i sig och den gränsöverskridande interaktionen, vilket sedan kan leda vidare till överväganden om interoperabiliteten.

Börja med att visualisera själva tjänsten genom att överväga följande:

- Vilket är det övergripande målet med det beslut som är kopplat till bedömningen? (relevant sammanhang och orienteringspunkt)
- Vilka parter är involverade? (aktörer som företag, medborgare osv.)
- Vad är det som händer? (Datakontroll? Utfärdande av bevis?)
- När händer det? (Temporala beroenden? Processbetingade beroenden?)
- Var händer det? (Backoffice? Databaser? Specifik (fysisk) plats?)
- Varför händer det? (rättslig grund, inkl. eventuell subsidiaritet)

Du kan genomföra visualiseringen på olika sätt (t.ex. som en användarresa, ett beslutsschema eller ett processdiagram). Du kan också kartlägga kraven i ett verktyg för att visualisera tjänstearkitekturen (t.ex. med hjälp av [den europeiska interoperabilitetsarkitekturen \(Eira\)](#)).

När det gäller den transeuropeiska dimensionen av den digitala offentliga tjänsten (t.ex. den gränsöverskridande förbindelse som krävs mellan offentliga organisationer för att tjänsten ska kunna

¹¹ I fall där interoperabilitetsbedömningen är kopplad till upphandling av IKT-system bör de tekniska specifikationerna i upphandlingsdokumenten uppfylla de krav som fastställs i [ICT technical specifications to be eligible for referencing in public procurement](#) (tekniska specifikationer på IKT-området som det kan hänvisas till vid offentlig upphandling) (inte översatt till svenska), som kan betraktas som interoperabilitetslösningar.

tillhandahållas) bör du beakta följande punkter i syfte att kartlägga de identifierade kraven i förhållande till tjänsten:

1. Identifiera det datautbyte som krävs:

- Försök (baserat på beskrivningen av tjänsten och de bindande kraven) att kartlägga specifika fall där data behöver utbytas eller delas med tjänster i andra medlemsstater eller med unionsentiteter.
- Specificera de informationsbehov som datautbytet skulle uppfylla i vart och ett av fallen (t.ex. identifiering av fysiska personer, produktsäkerhetsinformation eller organisationers administrativa uppgifter).

2. Identifiera samarbetstjänster:

- Fastställ för varje datautbyte vilka offentliga tjänster i andra medlemsstater eller unionsentiteter som tjänsten behöver interagera med.
- Anteckna vilka myndigheter eller institutioner som ansvarar för dessa partnertjänster.

3. Beskriv interaktionernas egenskaper:

- Beskriv för var och en av interaktionerna vilken typ av interaktion det rör sig om (t.ex. inhämtande, inlämning eller verifiering av data).
- Fastställ vilken typ av data som ingår i interaktionen och överväg att definiera datagrupper för att nå en detaljnivå som möjliggör vidareutnyttjande av befintliga data.
- Identifiera dataflödets riktning (envägs- eller tvåvägsflöde).
- Notera eventuella specifika krav för de aktuella interaktionerna (t.ex. realtid kontra batch och frekvens).

Därefter kan du också kartlägga förbindelserna.

4. Skapa en visuell framställning av interaktionerna:

Sådana visualiseringar, t.ex. diagram över arkitekturer, skapar också ett betydande mervärde för den fortsatta bedömningsprocessen. I ett första steg kan du använda flödesscheman, användarresor eller andra visualiseringsmetoder.

När dessa förbindelser är kartlagda är det också viktigt att överväga vad genomförandet av de bindande kraven skulle innebära i specifika termer. Därför bör även punkterna nedan uppmärksammas.

5. Identifiera beroenden:

- Notera eventuella beroenden av särskilda system, standarder eller protokoll som krävs för dessa interaktioner (när vissa av de data som används lagras i basregister bör t.ex. beroendet av det relevanta basregistret beaktas för att säkerställa vidareutnyttjande av sådana data).
- Lyft fram eventuella befintliga interoperabilitetslösningar som redan används eller som planeras.

6. Överväg skalbarheten:

- Bedöm möjligheten att vidareutnyttja tjänsten med de specifika kraven – skulle den kunna vidareutnyttjas i andra användningsfall?
- Överväg möjliga framtida förändringar av behovet av datautbyte (t.ex. om datatyp, datamängd eller interaktionsfrekvens skulle förändras).

Resultatet av detta arbete kan vara en karta eller ett diagram som visar hur den aktuella offentliga tjänsten interagerar med andra tjänster över gränserna. Följande kan ingå:

- En visuell framställning av anslutningarna till tjänsten (eventuellt med uppgifter om vilka olika typer av datautbyte och interaktion det rör sig om i de olika fallen).
- En förteckning över partnertjänster och ansvariga myndigheter.
- Noterade beroenden och interoperabilitetskrav.

Dessa kartläggningar kan tjäna som referenspunkt för bedömningsprocessen och bidra till att identifiera potentiella interoperabilitetsutmaningar eller interoperabilitetskrav. Du kan exempelvis använda dem för att samråda med berörda aktörer så att ni tillsammans kan hitta inkonsekvenser (logiska, rättsliga eller avseende format/dokumentation), lösa trådar eller överlappningar. Kartläggningarna kommer också att tydliggöra beroenden av andra tjänster, organisationer eller processer som skulle kunna påverkas när beslutet om det aktuella bindande kravet fattas.

3.3.4 Involvera aktörer

Den förteckning över aktörer som sammanställts i förberedelsefasen bör förfinas i detta skede av bedömningen. Samråd kan användas för flera syften. De kan bidra till att förbättra dokumentationen av kraven och de berörda tjänsterna (som nämnts ovan). De kan också hjälpa dig att bättre förklara den aktuella frågan för aktörerna och att bedöma möjligheterna till bättre gränsöverskridande interoperabilitet i framtiden.

Eftersom fokus ligger på transeuropeiska digitala offentliga tjänster och deras gränsöverskridande interoperabilitet är följande två grupper av aktörer särskilt relevanta för bedömningen:

Användare av digitala offentliga tjänster, dvs. tjänstemottagare (fysiska eller juridiska personer) som är beroende av gränsöverskridande interaktion mellan digitala offentliga tjänster för att kunna använda de aktuella tjänsterna på ett effektivt sätt.

Vid utförandet av en interoperabilitetsbedömning måste du samråda med dessa tjänstemottagare (inklusive medborgare eller deras företrädare), så att du kan bedöma möjliga effekter. Detta ger värdefull återkoppling om proportionaliteten hos det bindande kravet i förhållande till det ursprungliga målet för dess införande (dvs. huruvida kravet står i proportion till den förväntade nyttan av att införa det). Det gör det också möjligt att bedöma hur ändamålsenligt kravet är (dvs. huruvida det bindande kravet kommer att bidra till det mål för vilket det fastställdes). Kraven kan därför också anpassas i enlighet med resultaten av ett samråd, innan ett bindande beslut fattas. Kom dock ihåg att även personer som inte har någon bakgrund inom informationshantering eller it kan vara involverade i bedömningarna, och att anpassa din kommunikation därefter.

Offentliga organisationer i andra medlemsstater eller på EU-nivå är unionsentiteter eller offentliga myndigheter som reglerar, tillhandahåller, förvaltar eller genomför transeuropeiska digitala offentliga tjänster.

I denna grupp ingår aktörer från alla delar av tjänstens livscykel (t.ex. policyansvariga tjänstemän, genomförare av it-lösningar och andra berörda användargrupper inom den offentliga organisationen, såsom tjänsteleverantörer). Om du är osäker på hur du ska samråda med dessa aktörer kan du också läsa kapitel 7 i [Europeiska kommissionens verktygslåda för bättre lagstiftning](#). Tänk på att det kan vara nödvändigt att fördjupa sig i specifika politikområden för att kunna säkerställa interoperabilitet. Ett annat exempel på samråd med berörda parter kan därför vara att samråda med experter inom dessa områden.

Tänk också på att kravet på samråd i artikel 3 i förordningen om ett interoperabelt Europa inte innebär att dessa samråd måste hållas utöver de samråd som ingår i andra processer. Integrering med befintliga processer är möjlig och uppmuntras i högsta grad i syfte att utnyttja tillgängliga synergier (se [kapitel 5](#)).

Aktörernas deltagande behöver inte begränsas till denna inledande fas. Du kan också validera resultatet av nästa steg (bedömning) med hjälp av aktörerna.

3.4 Bedömning av gränsöverskridande interoperabilitet

När vi har fastställt grunden för bedömningen kan vi gå vidare till den centrala delen av interoperabilitetsbedömningsprocessen. Detta steg handlar om att utvärdera de bindande kravens inverkan på den gränsöverskridande interoperabiliteten ur flera olika perspektiv i enlighet med förordningen om ett interoperabelt Europa.

I följande underavsnitt tittar vi närmare på hur man kan analysera inverkan på den gränsöverskridande interoperabiliteten – utifrån rättsliga, organisatoriska, semantiska och tekniska aspekter – och ger exempel på bästa praxis för hur man kan ta sig an denna uppgift.

3.4.1 Analysera inverkan på den gränsöverskridande interoperabiliteten

Förordningen om ett interoperabelt Europa föreskriver ingen enskild obligatorisk metod men anger att EIF är ett stödverktyg (artikel 3.2 i förordningen).

Som förklaras ovan är det viktigt att komma ihåg att **bedömningen inte behöver visa vägen mot fullständig interoperabilitet, men den bör bidra till att identifiera sätt att öka interoperabiliteten**. Om din offentliga organisation redan har beslutat att använda en viss metod för bedömningar bör du följa det beslutet (se [kapitel 5](#)).

Att använda EIF som huvudsaklig utgångspunkt för bedömningen innebär att överväga i vilken utsträckning de föreslagna kraven möjliggör eller hindrar interoperabilitet. Detta kan också visa om det behövs ytterligare krav. I skäl 21 anges att man vid bedömningen bör utvärdera vilken inverkan de planerade bindande kraven har, med beaktande av denna inverkans ursprung, art, särdrag och omfattning. För att beakta dessa aspekter kan EIF:s fyra dimensioner användas som utgångspunkt.

3.4.1.1 Bedöm rättsliga aspekter

Syftet är att bedöma i vilken utsträckning de bindande kraven gör det möjligt för offentliga organisationer som verkar enligt olika rättsliga ramar, politik och strategier att samarbeta för att tillhandahålla transeuropeiska digitala offentliga tjänster. Denna bedömning bör ta hänsyn till faktorer såsom kravens överensstämmelse med befintliga lagar och andra författningar, risken

för konflikter eller inkonsekvenser med andra rättsliga ramar, däribland EU:s digitala politik och genomförbarheten avseende genomförande och efterlevnad.

3.4.1.2 Bedöm organisatoriska aspekter

Syftet är att bedöma i vilken utsträckning de bindande kraven hjälper eller inte hjälper offentliga organisationer att anpassa sina affärsprocesser, ansvarsområden och förväntningar till ett högkvalitativt, sömlöst tillhandahållande av transeuropeiska digitala offentliga tjänster. I vilken utsträckning skapar de bindande kraven möjligheter eller risker för organisationerna och deras arbetssätt? Innebär kraven till exempel att det tillkommer nya uppgifter som behöver införlivas eller att ansvarsfördelningen måste ändras?

3.4.1.3 Bedöm semantiska aspekter

Syftet är att bedöma i vilken utsträckning de bindande kraven säkerställer att det exakta formatet och innebörden av de data och den information som utbyts bevaras och förstås under alla skeden av det utbyte som krävs för att tillhandahålla de påverkade transeuropeiska digitala offentliga tjänsterna. I vilken utsträckning skapar de bindande kraven möjligheter eller risker för ett meningsfullt gränsöverskridande datautbyte? Uppmuntrar de till exempel till användning av dokumenterade vokabulärer eller använder de nya begrepp?

3.4.1.4 Bedöm tekniska aspekter

Syftet är att bedöma i vilken utsträckning de bindande kraven hjälper de olika parterna att åstadkomma säkra och korrekta förbindelser så att de kan tillhandahålla de transeuropeiska digitala offentliga tjänsterna.

När denna version av riktlinjerna skrivs finns det inget enskilt verktyg som täcker in alla dessa aspekter. För närvarande finns det en första version av portalen för ett interoperabelt Europa som du kan använda för att rapportera dina resultat i det format som beskrivs i förordningens bilaga.

Tills vidare kan exemplet nedan ge en fingervisning om de frågor som behöver lösas för att möjliggöra gränsöverskridande interoperabilitet och därför också om de punkter som först bör undersökas för att fastställa de bindande kravens potentiella inverkan på den gränsöverskridande interoperabiliteten.

Exempel: Medborgare med funktionsnedsättning stöter fortfarande på problem när de använder sina nationella intyg om funktionsnedsättning i andra EU-länder. Det är uppenbart att dessa problem behöver lösas. Det bästa vore om de nationella intygen om funktionsnedsättning gjordes digitala, men detta ger upphov till vissa svåra interoperabilitetsfrågor. Här följer några exempel på sådana frågor:

- Rättslig interoperabilitet:

- Hur ska det säkerställas att ett bevis på funktionsnedsättning (t.ex. ett digitalt intyg) som utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat också är rättsligt giltigt i en annan medlemsstat?
- Hur ska det kontrolleras att innehållet i ett digitalt bevis på funktionsnedsättning är tillräckligt för att styrka efterlevnaden av föreskrifter i en annan medlemsstat?
- Kan innehållet i ett gränsöverskridande bevis på funktionsnedsättning utbytas över gränserna i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen?
- Organisatorisk interoperabilitet:
 - Vilken offentlig organisation har rätt att utfärda bevis på funktionsnedsättning i ett gränsöverskridande sammanhang (t.ex. för en person som bor och arbetar i olika medlemsstater)?
 - Hur begär offentliga organisationer bevis på funktionsnedsättning i ett gränsöverskridande sammanhang?
- Semantisk interoperabilitet:
 - Hur kan det säkerställas att allt innehåll i detta bevis på funktionsnedsättning går att förstå?
 - Hur kan det säkerställas att samtliga delar av innehållet har samma innebörd för alla parter?
- Teknisk interoperabilitet:
 - Utfärdas beviset på funktionsnedsättning i ett format som kan behandlas av alla begärande offentliga organisationer?
 - Finns det ett tekniskt system för gränsöverskridande utbyte av bevis på funktionsnedsättning som är interoperabelt för alla parter som deltar i utbytet?

3.4.1.5 Bästa praxis för att identifiera inverkan på gränsöverskridande interoperabilitet

Vi presenterar nedan några olika strategier som alla bygger på EIF och som kan användas som stödverktyg vid bedömningen av gränsöverskridande interoperabilitet. Samtliga dessa strategier uppfyller det rättsliga kravet att utföra bedömningen på "lämpligt sätt".

3.4.1.5.1 Bästa praxis 1: bindande krav i policyer (digitala kontroller)

Bindande krav i lagtexter utarbetas ofta inte inom en tvärvetenskaplig arbetsgrupp. Det är därför inte säkert att gruppen har kunskap om alla aspekter av det digitala genomförandet. I sådana fall blir bedömningen mer av ett utforskande arbete där aktörerna upptäcker att policyn innehåller bindande krav och blir medvetna om senare genomförandekonsekvenser som de kanske inte hade övervägt tidigare. Policyer kan dessutom genomföras på vitt skilda sätt, och i många fall finns det inte ens någon avsikt att föreskriva ett visst sätt att genomföra policyn. Detta innebär att det finns ytterligare två utmaningar i samband med interoperabilitetsbedömningar som gäller policyer, nämligen

- att de personer som utarbetar kraven kan ha begränsade kunskaper om digitalt genomförande och
- att många frågor kring digitalt genomförande fortfarande kan vara väldigt öppna, eftersom processen precis har inletts.

För att ta itu med dessa utmaningar har kommissionen och flera medlemsstater under de senaste åren översatt EIF till praktiska checklistor som är lättare för beslutsfattare att förstå och besvara¹². Dessa frågeformulär kan användas som utgångspunkt för beslutsfattare som vill ta reda på hur en policy kan förbättra den gränsöverskridande interoperabiliteten eller identifiera risker som skapar nya utmaningar för det gränsöverskridande dataflödet. Frågeformulären kan också ge beslutsfattare vägledning om vilka vidare åtgärder de kan vidta för att reda ut de öppna frågorna mer på djupet (t.ex. involvera experter med annan yrkesbakgrund).

3.4.1.5.2 Bästa praxis 2: specialiserat interoperabilitetsramverk som referens

Arbetet med den enskilda bedömningen underlättas om organisationen redan har en övergripande interoperabilitetsstyrning som stämmer överens med EIF. I detta fall är det inte nödvändigt att använda ramverket som utgångspunkt för bedömningen. Att använda de specialiserade interoperabilitetsramverken (t.ex. ett nationellt eller sektoriellt interoperabilitetsramverk) för att utföra bedömningen skapar större värde och kan förenkla processen. Nedan följer exempel på interoperabilitetsstyrningsprocesser som stämmer överens med EIF och som du kanske känner igen från din egen erfarenhet.

- Vissa medlemsstater har införlivat EIF i en **nationell interoperabilitetslag** och lagt till krav som är specifika för förhållandena i den aktuella medlemsstaten¹³. I sådana fall kan bedömningen utföras genom att man undersöker hur de bindande kraven skulle passa in i denna struktur.
- Vissa medlemsstater har infört **nationella referensarkitekturer för interoperabilitet** som stämmer överens med EIF (varav vissa bygger på Eira)¹⁴. Vid bedömningen skulle man i dessa fall kunna undersöka hur kraven passar in i dessa nationella strukturer.
- Vissa medlemsstater har infört **datastyrningsramverk** som innefattar rekommendationerna från EIF. Bedömningen kan baseras på sådan praxis.
- Vissa internationella organisationer, såsom Världsbanken, har använt EIF som vägledande princip för olika initiativ, såsom [ID4D \(Identification for development\)](#), som syftar till att underlätta utformandet och genomförandet av system för identifiering (ID) som är inkluderande och betrodda.

När det gäller anpassning till ett nationellt eller specialiserat ramverk kan följande frågor vara relevanta:

- Hur passar kraven in i min organisations interoperabilitetsstyrning?
- Hur passar kraven in i arkitektursstrukturen?
- Har vi dokumenterat de berörda dataflödena, i enlighet med vår nationella interoperabilitetsstruktur?

3.4.1.5.3 Bästa praxis 3: verktyg som kan vidareutnyttjas

Denna utgångspunkt är relevant för alla organisationer som inte har någon särskild metod för (interoperabilitets-)bedömningar eller vars metod inte är anpassad till EIF. Den är också ett värdefullt

¹² Exempel på sådana verktyg är [verktyg nr 28 i kommissionens verktygslåda för bättre lagstiftning](#), Danmarks [Digital-ready legislation \(digst.dk\)](#) och Tysklands [Digitalcheck: Refining the beta version step by step | DigitalService \(bund.de\)](#).

¹³ Exempel hittar du via [Observationsorganet för nationella interoperabilitetsramverk \(Nifo\)](#).

¹⁴ Detta gäller t.ex. [Polen](#) och [Malta](#).

tillvägagångssätt när de bindande kraven ska bedömas i ett mer specifikt avseende (t.ex. för att kontrollera om de stämmer överens med en standard).

Flera lösningar har utvecklats till stöd för EIF-baserade bedömningar för olika ändamål. Alla dessa lösningar kommer att behöva anpassas för att fullt ut stödja interoperabilitetsbedömningarna i framtiden, men de kan redan i dag ge användbar vägledning. Höga poäng vid bedömningen innebär att inverkan på den gränsöverskridande interoperabiliteten bör vara positiv. En låg grad av anpassning resulterar i låga poäng. Nedan följer exempel på sådana verktyg.

- För bedömningar som rör en ändring av en befintlig digital offentlig tjänst: [Verktyg för mognadsbedömning när det gäller interoperabilitet](#) ([Imaps](#), [SIQAT](#) och [GIQAT](#)). Dessa verktyg är självbedömningsverktyg som används för att utvärdera mognaden när det gäller interoperabilitet i digitala offentliga tjänster på alla förvaltningsnivåer. De erbjuder därför värdefulla utgångspunkter, men behöver anpassas eftersom interoperabilitetsbedömningar avser bindande krav, och inte specifika digitala offentliga tjänster. Om en sådan lösning väljs bör webbenkäter för att mäta mognaden när det gäller interoperabilitet tillhandahållas tillsammans med rekommendationer för rapporten.
- För bedömningar som avser en standard eller specifikation: [Camss](#) är ett självutvärderingsverktyg för att utvärdera interoperabilitetsstödet för valda standarder och/eller specifikationer. En webbenkät för att mäta interoperabilitet bör tillhandahållas för rapporten.

3.5 Identifiering av lösningar

En nyckelprincip som betonas i förordningen om ett interoperabelt Europa är vikten och värdet av att vidareutnyttja befintliga interoperabilitetslösningar (t.ex. standardiserade byggstenar eller basvokabulärer) för att främja interoperabilitet, harmonisering och effektiv användning av offentliga resurser. Detta tillvägagångssätt förbättrar inte bara den gränsöverskridande interoperabiliteten utan bidrar också till kostnadseffektivitet och konsekvens mellan offentliga tjänster i EU.

Enligt förordningen för ett interoperabelt Europa måste organisationer under interoperabilitetsbedömningen utvärdera i vilken utsträckning befintliga lösningar är tillämpliga och därmed möjliga att vidareutnyttja. Detta gäller i synnerhet lösningar som fått beteckningen "lösning för ett interoperabelt Europa". Det rör sig om interoperabilitetslösningar (t.ex. standarder, byggstenar eller basvokabulärer) som har granskats och rekommenderats av styrelsen för ett interoperabelt Europa för sin potential när det gäller att förbättra eller åstadkomma (gränsöverskridande) interoperabilitet vid behov.

De viktigaste målen i det här steget är

1. att identifiera relevanta lösningar för ett interoperabelt Europa som skulle kunna tillgodose de interoperabilitetsbehov som identifierats i din bedömning,
2. att utvärdera hur dessa lösningar skulle kunna integreras i din tjänst för att förbättra interoperabiliteten och
3. att överväga andra kataloger över lösningar som kan vidareutnyttjas, på EU-nivå eller nationell nivå, och som skulle kunna utgöra lämpliga tillvägagångssätt.

Genom att prioritera vidareutnyttjande av befintliga lösningar kan man påskynda utvecklingen av interoperabla tjänster, minska dubbelarbetet och säkerställa anpassning till etablerade standarder och praxis i hela EU.

I följande underavsnitt tittar vi närmare på hur du på ett ändamålsenligt sätt kan hitta, utvärdera och eventuellt anpassa sådana lösningar i ditt arbete med en specifik tjänst och specifika interoperabilitetskrav.

3.5.1 Undersök och utvärdera relevanta lösningar för ett interoperabelt Europa

Som nämnts ovan kan en **lösning för ett interoperabelt Europa** vara vilken tillgång som helst som kan vidareutnyttjas och som avser rättsliga, organisatoriska, semantiska eller tekniska krav som syftar till att möjliggöra gränsöverskridande interoperabilitet. Det kan till exempel röra sig om konceptuella ramverk, riktlinjer, referensarkitekturer, tekniska specifikationer, standarder, tjänster och tillämpningar, samt dokumenterade tekniska komponenter, såsom källkod. **Lösningar för ett interoperabelt Europa** är interoperabilitetslösningar som har rekommenderats av styrelsen för ett interoperabelt Europa (förväntas offentliggöras under 2025).

3.5.2 Undersök relevanta interoperabilitetslösningar

[Portalen för ett interoperabelt Europa](#) (tidigare Joinup) kommer så småningom att ge tillgång till alla lösningar för ett interoperabelt Europa, vilka kommer att märkas och åtföljas av sökfunktioner. Portalen kommer att ytterligare underlätta sökandet efter andra relevanta lösningar, däribland lösningar med öppen källkod. Många lösningar finns dock redan tillgängliga på portalen.

Även nationella portaler kan användas som kontaktpunkter där du kan söka efter lösningar som kan vidareutnyttjas och som ökar interoperabiliteten. Om du vill hålla dig informerad om lösningar som kan bli relevanta i framtiden kan du överväga att ansluta dig till relevanta gemenskaper, där du också hittar mer information och kan delta i diskussioner.

3.5.3 Utvärdera och välj ut relevanta lösningar för ett interoperabelt Europa

När du utvärderar och väljer bland de identifierade lösningarna bör du ha de konkreta mål för bedömningen som fastställdes i det första steget i åtanke. I allmänhet utförs denna del av bedömningen för att **öka möjligheterna till interoperabilitet** i framtiden när kraven genomförs.

Lösningar för ett interoperabelt Europa och interoperabilitetslösningar har det gemensamt att de kan vidareutnyttjas. Om du tidigt i processen identifierar lösningar som kan vidareutnyttjas blir det lättare att utforma eller anpassa kraven på ett sätt som gör det möjligt att vidareutnyttja dessa lösningar och därmed möjliggör kostnadsbesparingar när kraven genomförs.

Bedömningen kan i detta steg dock ha olika inriktning, till exempel på

- **utforskande** – att hålla saker och ting tillräckligt öppna för att kunna vidareutnyttjas (t.ex. en lösning för ett interoperabelt Europa),
- **information** – att via bedömningsrapporten informera genomförande parter om befintliga lösningar som kan vara användbara vid genomförandet,
- **planering** – att dokumentera behovet av att utveckla ett verktyg som kan vidareutnyttjas.

De lösningar som anges i en bedömningsrapport är inte automatiskt bindande för de genomförande parterna. De kan dock hjälpa de genomförande parterna att anpassa sig till och få kontakt med varandra inom ramen för genomförandearbetet, spara resurser och automatiskt bidra till större interoperabilitet i hela EU. Därför bör du inte bara bedöma om och i vilka fall vidareutnyttjande är möjligt utan också, beroende på omständigheterna, antingen klargöra vilka lösningar som kan eller bör vidareutnyttjas eller om en ny lösning måste utvecklas. Om möjligt kan du även kontakta aktörerna igen för att kontrollera dina resultat och få deras feedback på möjliga lösningar.

3.6 Rapportering

När du har slutfört din bedömning av inverkan på interoperabiliteten och identifierat potentiella lösningar är nästa steg att dokumentera dina resultat och rekommendationer i en bedömningsrapport. Denna rapport är ett viktigt resultat av interoperabilitetsbedömningen. På portalen för ett interoperabelt Europa kommer du att kunna fylla i rapporten baserat på den information som krävs enligt bilagan till förordningen.

Detaljerna kring utarbetande, granskning och slutförande av rapporten är viktiga, men faller utanför ämnet för detta kapitel. Detaljerade riktlinjer för hur du strukturerar och sammanställer interoperabilitetsbedömningsrapporten (inklusive särskilda krav på innehåll och format) finns i [kapitel 4](#) i de här riktlinjerna. Där hittar du anvisningar för hur du skapar en tydlig och informativ rapport som kan ligga till grund för åtgärder och som uppfyller kraven i förordningen om ett interoperabelt Europa.

3.7 Uppföljning

När interoperabilitetsbedömningen har slutförts och rapporten utarbetats är det obligatoriska kravet på att utföra en interoperabilitetsbedömning uppfyllt. För att dra största möjliga nytta av bedömningen bör dock slutsatserna och resultaten följas upp – genom att man utfärdar rekommendationer, informerar om resultaten eller vidtar konkreta åtgärder.

Det kan också hända att nya utmaningar eller möjligheter, som inte noterats under den inledande bedömningen, framträder under uppföljningsfasen. Det är därför viktigt att förbli flexibel och vara beredd att anpassa handlingsplanen så att den återspeglar faktiska, verkliga resultat och framväxande insikter.

Genom att följa upp bedömningsresultaten kan organisationer säkerställa att interoperabilitetsbedömningarna leder till meningsfulla förbättringar när det gäller att tillhandahålla transeuropeiska digitala offentliga tjänster.

Sammanfattning

I detta kapitel har vi utförligt beskrivit hur man utför en interoperabilitetsbedömning och presenterat en detaljerad färdplan från inledande förberedelser till kontinuerliga förbättringar. Det beskrivna tillvägagångssättet bygger på bästa praxis och lämpar sig för komplexa projekt där det krävs en grundlig utvärdering av inverkan på interoperabiliteten.

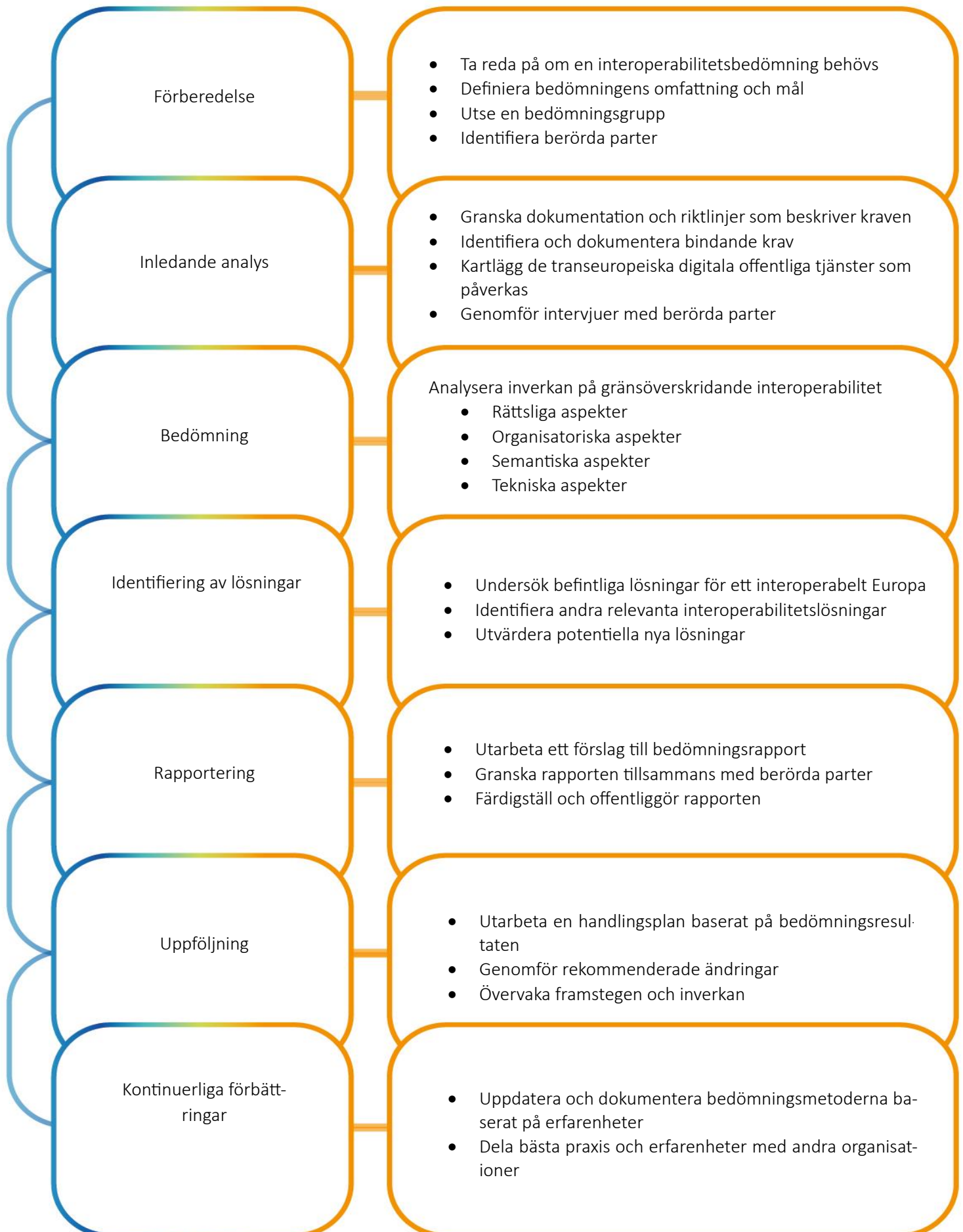
Det är viktigt att vara medveten om att denna detaljerade process utgör ett idealiskt ramverk som ger en heltäckande bild av vad en fullskalig interoperabilitetsbedömning kan innefatta. Vi förstår dock att inte alla projekt eller organisationer kräver eller har resurser för en sådan omfattande bedömning.

Som betonas i början av detta kapitel bör interoperabilitetsbedömningsprocessen anpassas till organisationens och projektets specifika behov, begränsningar och egenskaper. Bedömningens omfattning och djup bör stå i proportion till det aktuella initiativets omfattning och potentiella påverkan.

Det står organisationerna fritt att anpassa processen och dess omfattning efter sina specifika omständigheter. Detta kan innebära att man fokuserar på vissa faser mer än andra, kombinerar steg eller justerar detaljnivån i analysen beroende på vilka resurser som finns och hur komplex den tjänst som bedöms är. Nyckeln är att respektera de grundläggande principerna för bedömningen och samtidigt se till att processen förblir hanterbar och ger värdefulla insikter inom ramen för dina specifika omständigheter.

I figuren nedan presenteras en sammanfattning av ett illustrerande exempel på en process som följer bästa praxis.

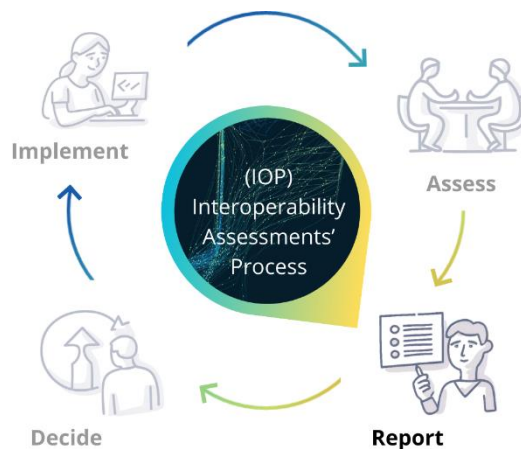
Utförligt exempel på en fullständig process enligt bästa praxis

4 Hur dokumenteras bedömningen i en heltäckande rapport?

Detta kapitel syftar till att ge vägledning om hur man dokumenterar resultatet av en interoperabilitetsbedömning i en heltäckande rapport. Rapporten fyller en viktig funktion i bedömningscykeln. Den utgör ett relevant underlag för beslut och kan sedan ligga till grund för genomförandet, genom att ge förslag på hur man kan förbättra den gränsöverskridande interoperabiliteten hos transeuropeiska digitala offentliga tjänster. Sist men inte minst utgör den en källa till information för övervakning enligt förordningen om ett interoperabelt Europa och potentiellt även för andra relaterade övervakningssystem kopplade till digital förvaltning.

Krav avseende bedömningsrapporter enligt förordningen om ett interoperabelt Europa

Offentliga organisationer kan själva besluta hur bedömningsprocessen ska organiseras, men när det gäller bedömningsrapporten¹⁵ fastställs mycket tydliga krav i förordningen om ett interoperabelt Europa. Rapporten

1. måste offentliggöras åtminstone på en officiell webbplats,
2. måste vara maskinläsbar,
3. måste redogöra för resultatet av bedömningen (inklusive de punkter som förtecknas i bilagan till förordningen om ett interoperabelt Europa),
4. måste delas elektroniskt med styrelsen för ett interoperabelt Europa och
5. får inte innehålla känslig information.

I följande underavsnitt förklaras dessa krav närmare.

4.1 Offentliggörande på en officiell webbplats

Bedömningsrapporten ska inte bara ge information till beslutsfattare och genomförande parter, utan är också till för alla andra som kan behöva göra relaterade bedömningar i framtiden. Den bör därför vara allmänt tillgänglig på minst en officiell webbplats. Med officiell webbplats avses i detta fall en offentlig webbplats som permanent står under en offentlig organisations ansvar. Den behöver dock inte vara webbplats för den organisation som utför bedömningen. De **nationella behöriga myndigheterna utser en sådan offentlig plats.**

Det finns inget rättsligt krav på att inrätta en ny webbplats för detta ändamål. Rapporten kommer också att finnas tillgänglig på portalen för ett interoperabelt Europa. Helst bör det finnas länkar till rapporten på alla webbplatser där de som kan ha nytta av att läsa bedömningsrapporten vanligtvis vänder sig för

¹⁵ Se artikel 3.2 andra meningen och skäl 22 i förordningen om ett interoperabelt Europa.

att hitta sådan information. Utöver detta kan rapporten offentliggöras i andra former (t.ex. på papper eller i särskilda tidskrifter).

4.2 Maskinläsbarhet

Maskinläsbarhet innebär att information **tillhandahålls på ett sätt som enkelt kan bearbetas och förstås av maskiner**. Detta innebär att det inte räcker med att informationen är öppen och digitalt tillgänglig. Maskinläsbara data följer särskilda strukturer eller format som gör att automatiserade system kan tolka dem utan mänsklig medverkan.

Maskinläsbarheten för bedömningsrapporter kan säkerställas med hjälp av ett lämpligt **metadataschema**. Dessutom kan man göra det lättare att jämföra och vidareutnyttja de rapporterade uppgifterna genom att återge dem på ett standardiserat sätt (t.ex. genom att anpassa dem till motsvarande semantiska modeller som för närvarande håller på att utvecklas). Att använda de verktyg som kommissionen erbjuder kan bidra till att säkerställa maskinläsbarhet i framtiden. Bland dessa verktyg kommer det att finnas ett **onlineverktyg för att lämna rapporten** direkt på portalen för ett interoperabelt Europa. Ett **API med dokumentation** kan också utvecklas för att utbyta maskinläsbara data genom att ansluta detta API till valfri server.

Kom ihåg att kravet på att utfärda rapporten i ett maskinläsbart format inte upphäver skyldigheten att göra rapporten **tillgänglig på en webbplats i ett format som är läsbart för människor**, och utformad så att människor direkt kan förstå den.

4.3 Rapportens minimiinhåll

Rapportens minimiinhåll anges i bilagan till förordningen om ett interoperabelt Europa. Dessa riktlinjer omfattar endast ett minimiinhåll och inte några andra inslag. Som ett av stödverktygen för interoperabilitetsbedömningar håller kommissionen också på att utarbeta en datamodell för bedömningsrapporter som ska offentliggöras på portalen för ett interoperabelt Europa. Tabellen nedan innehåller några förslag som hjälper dig att utfärda informationen i ett maskinläsbart format. Som redan nämnts utesluter detta inte att du samtidigt offentliggör den i andra format.

Tabell1: Att göra information maskinläsbar

Punkt	Användbara datamodeller
1. Allmän information	
Unionsentitet eller offentlig myndighet som tillhandahåller rapporten och annan relevant information	Core Public Organisation Vocabulary.
Initiativ, projekt eller åtgärd som berörs	Denna punkt bör hjälpa användaren att förstå sammanhanget för interoperabilitetsbedömningen. Den kan till exempel innehålla länkar till andra officiella webbplatser där ett lagstiftningsförslag eller en anbudsinfordran kommer att offentliggöras. EU-

	- institutionerna kan till exempel länka till portalen Kom med synpunkter. - För rättsliga resurser är en relevant lösning Om ELI – EUR-Lex (europa.eu).
2. Krav	
Berörda transeuropeiska digitala offentliga tjänster	Core Public Service Vocabulary Application Profile.
Bindande krav som bedömts	- Det finns olika metoder för att dokumentera krav (t.ex. användarberättelser eller användningsfall). Dessa ger mervärde i olika sammanhang (se kapitel 3). - En potentiell utgångspunkt: Core Criterion and Core Evidence Vocabulary, Core Assessment Vocabulary.
Offentliga och privata aktörer som påverkas	- Här kan det räcka att ange en kategori av aktörer, snarare än varje enskild aktör. Med de verktyg som kommissionen för närvarande håller på att utveckla kommer denna information att kunna anges på ett strukturerat sätt. - Som semantisk interoperabilitetslösning skulle kontrollerade vokabulärer om offentliga och privata enheter (t.ex. basvokabulärer om företag) och en domänontologi såsom Nace¹⁶ eller Cofog¹⁷ kunna användas.
Identifierad inverkan på gränsöverskridande interoperabilitet	Med hjälp av verktygen från kommissionen kommer denna information att kunna återges per interoperabilitetsnivå, i syfte att följa logiken i EIF.
Identifierad inverkan på rättslig gränsöverskridande interoperabilitet	Använd det nationella eller det europeiska interoperabilitetsramverket som baslinje och

¹⁶ Nace (*Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne*, Statistisk näringsgrensindelning i Europeiska unionen) är ett europeiskt standardklassificeringssystem för näringslivet, för återgivning av företagsklassificering med koder.

¹⁷ Ändamålsklassificering av den offentliga förvaltningens utgifter, utarbetades i sin nuvarande version 1999 av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och offentliggjordes av FN:s statistikavdelning som en standard för klassificering av den offentliga förvaltningens verksamhet.

		markera det alternativ som stämmer bäst, vid behov med ett förklarande tillägg (åtminstone i det människoläsbara formatet): <table border="1"> <tr> <td>Gynnsam</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Försumbar</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Riskfylld</td><td></td><td></td></tr> </table>	Gynnsam			Försumbar			Riskfylld		
Gynnsam											
Försumbar											
Riskfylld											
	Identifierad inverkan på organisatorisk gränsöverskridande interoperabilitet	Använd det nationella eller det europeiska interoperabilitetsramverket som baslinje och markera det alternativ som stämmer bäst, vid behov med ett förklarande tillägg (åtminstone i det människoläsbara formatet): <table border="1"> <tr> <td>Gynnsam</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Försumbar</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Riskfylld</td><td></td><td></td></tr> </table>	Gynnsam			Försumbar			Riskfylld		
Gynnsam											
Försumbar											
Riskfylld											
	Identifierad inverkan på semantisk gränsöverskridande interoperabilitet	Använd det nationella eller det europeiska interoperabilitetsramverket som baslinje och markera det alternativ som stämmer bäst, vid behov med ett förklarande tillägg (åtminstone i det människoläsbara formatet): <table border="1"> <tr> <td>Gynnsam</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Försumbar</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Riskfylld</td><td></td><td></td></tr> </table>	Gynnsam			Försumbar			Riskfylld		
Gynnsam											
Försumbar											
Riskfylld											
	Identifierad inverkan på teknisk gränsöverskridande interoperabilitet	Använd det nationella eller det europeiska interoperabilitetsramverket som baslinje och markera det alternativ som stämmer bäst, vid behov med ett förklarande tillägg (åtminstone i det människoläsbara formatet): <table border="1"> <tr> <td>Gynnsam</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Försumbar</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>● Riskfylld</td><td></td><td></td></tr> </table>	Gynnsam			Försumbar			● Riskfylld		
Gynnsam											
Försumbar											
● Riskfylld											
3. Resultat											
	Lösningar för ett interoperabelt Europa som kommer att användas	- Lösningarna är ännu inte tillgängliga men ska enligt planerna tillhandahållas med unika identitetsbeteckningar och länkar till relevanta sidor på portalen för ett interoperabelt Europa. - Rapporten bör innehålla en förteckning över lösningar för ett interoperabelt Europa som har identifierats som relevanta vid genomförandet av									

	kraven. Om ingen lösning bedöms vara relevant bör detta också noteras.
• Andra relevanta interoperabilitetslösningar i tillämpliga fall (inbegripet maskin–maskin-gränssnitt)	• Rapporten bör innehålla en förteckning över andra interoperabilitetslösningar än identifierade lösningar för ett interoperabelt Europa. • Rapporten bör helst innehålla länkar till respektive lösningar på portalen för ett interoperabelt Europa, nationella eller andra relevanta portaler.
• Återstående hinder för gränsöverskridande interoperabilitet	• Rapporten bör innehålla en förteckning över de återstående hinder för gränsöverskridande interoperabilitet som är kopplade till de bedömda bindande kraven. Strukturerad information kan kombineras med en kort förklaring till varför de inte kan åtgärdas och vad som skulle krävas för att komma till rätta med dem.

4.4 Delning med styrelsen för ett interoperabelt Europa

Uppgifterna i rapporterna är inte bara relevanta för det beslut som de ligger till grund för och för dem som genomför sådana beslut, utan är också mycket intressanta styrdata för styrelsen för ett interoperabelt Europa. Om rapporterna innehåller data av hög kvalitet kan de användas för att fatta databaserade beslut om kommande prioriteringar (t.ex. genom agendan för ett interoperabelt Europa).

Enligt förordningen om ett interoperabelt Europa måste rapporterna därför skickas elektroniskt till styrelsen. Rapporter som delas via det onlineverktyg för bedömningsrapporter som tillhandahålls på [portalen för ett interoperabelt Europa](#) kommer att anses ha skickats till nämnden. De delade uppgifterna skulle bidra till övervakningen och bli tillgängliga för andra berörda parter genom portalen för ett interoperabelt Europa. I framtiden skulle uppgifterna kunna förbättras med hjälp av API-drivna uppgifter för att tillhandahålla uppdaterad bedömningsstatistik (som framgår av detta exempel från [Frankrike](#)).

Den version som delas med nämnden på elektronisk väg bör inte innehålla känslig information.

4.5 Skydd för känslig information

Innan rapporten offentliggörs bör offentliga organisationer se till att offentliggörandet inte äventyrar skyddade personuppgifter, immateriella rättigheter eller företagshemligheter, allmän ordning eller säkerhet. Om bindande krav avser kritiska system i medlemsstaterna bör rapportens innehåll förbli tillräckligt övergripande för att inte innehålla information som skulle kunna äventyra säkerheten i sådana system (t.ex. kan beskrivningen av kraven vara relativt övergripande och skriven på ett sätt som inte äventyrar säkerheten). Ett annat alternativ skulle vara att helt enkelt utelämna känslig information. Om redan själva förekomsten av ett krav är känslig information behöver rapporten inte offentliggöras i sin helhet utan kan i stället offentliggöras i redigerad form tillsammans med en förklaring av den rättsliga grunden för utelämnandet (t.ex. skälet till att det anses vara känsligt). Rapporten måste dock utarbetas och delas på ett säkert sätt med berörda parter.

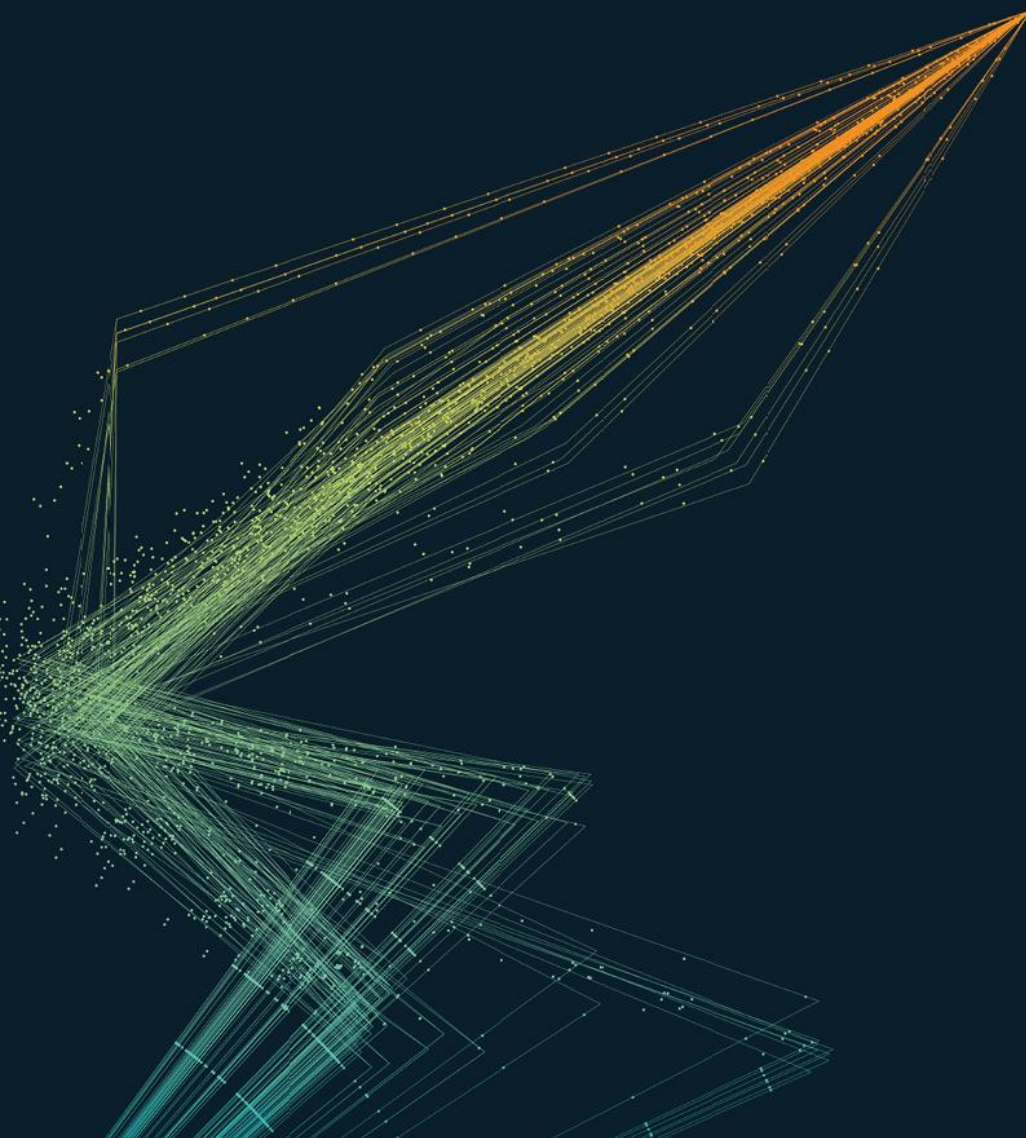
Sammanfattning

Rapporten bör sammanfatta de bindande krav som har bedömts, de transeuropeiska digitala offentliga tjänster som har identifierats, den identifierade inverkan på gränsöverskridande interoperabilitet och de rekommenderade lösningarna för ett interoperabelt Europa eller andra interoperabilitetslösningar. Den bör också belysa eventuella återstående hinder för interoperabilitet som identifierades under bedömningen.

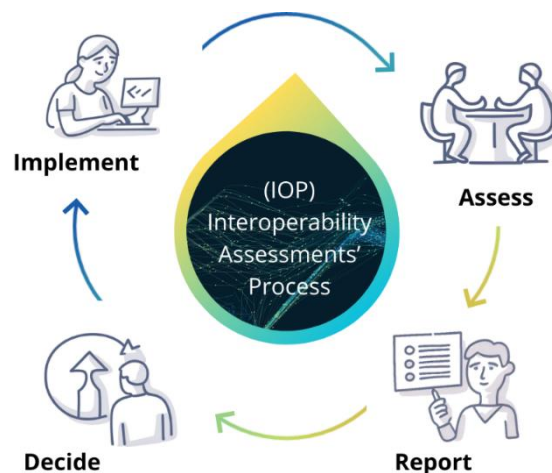
Kommissionen är skyldig att tillhandahålla tekniska verktyg till stöd för interoperabilitetsbedömningen, inbegripet ett onlineverktyg för att underlätta färdigställandet av rapporten och dess offentliggörande på portalen för ett interoperabelt Europa. Planen är att alla verktyg ska baseras på en öppen datamodell som härrör från den gemensamma checklistan för interoperabilitetsbedömningsrapporter (se bilagan till förordningen).

Det är inte obligatoriskt att använda verktygen men det rekommenderas starkt, eftersom de också kommer att vara en del av portalen för ett interoperabelt Europa, där rapporterna offentliggörs. Detta gör dem tillgängliga för fler berörda parter, till exempel offentliga organisationer, och därigenom ökar det ömsesidiga lärandet och vidareutnyttjandet av data, koncept och lösningar.

5 Hur upprättas en sund styrning av bedömningsprocessen i en organisation?

I följande kapitel ger vi råd om styrningen av olika aspekter av att skapa, genomföra och hantera interoperabilitetsbedömningar för första gången i en unionsentitet eller ett offentligt organ. Med tanke på mångfalden av strukturer och processer inom den offentliga organisationen och mångfalden av ämnen som kan tas upp i en interoperabilitetsbedömning (rättsliga, tekniska, semantiska och organisatoriska frågor) kan vi i detta kapitel inte presentera någon universallösning som passar i alla lägen, men vi lyfter fram allmänna riktlinjer. Dessa är icke-bindande eftersom det är upp till de behöriga myndigheterna på EU-nivå och nationell nivå att inrätta eller hjälpa till att inrätta styrningssystemet kring bedömningsprocesserna och att ge ytterligare vägledning som kan vara önskvärd. I detta kapitel tittar vi närmare på hur man

bedömningsprocesserna och att ge ytterligare vägledning som kan vara önskvärd. I detta kapitel tittar vi närmare på hur man

1. inrättar en sund styrning av bedömningar,
2. tar hänsyn till det specifika sammanhanget,
3. säkerställer en hållbar process och ömsesidigt lärande,
4. identifierar (mjuka) möjliggörande faktorer för interoperabilitetsbedömningar.

5.1 Inrättande av en sund styrning

Förordningen om ett interoperabelt Europa överläter det administrativa ansvaret för att genomföra interoperabilitetsbedömningar till de berörda offentliga organisationerna. Det innebär att de entiteter som utför interoperabilitetsbedömningar själva får besluta vilken process de anser vara bäst och vad den innebär – förutsatt att de respekterar de gemensamma krav som fastställs i artikel 3 i förordningen om ett interoperabelt Europa.

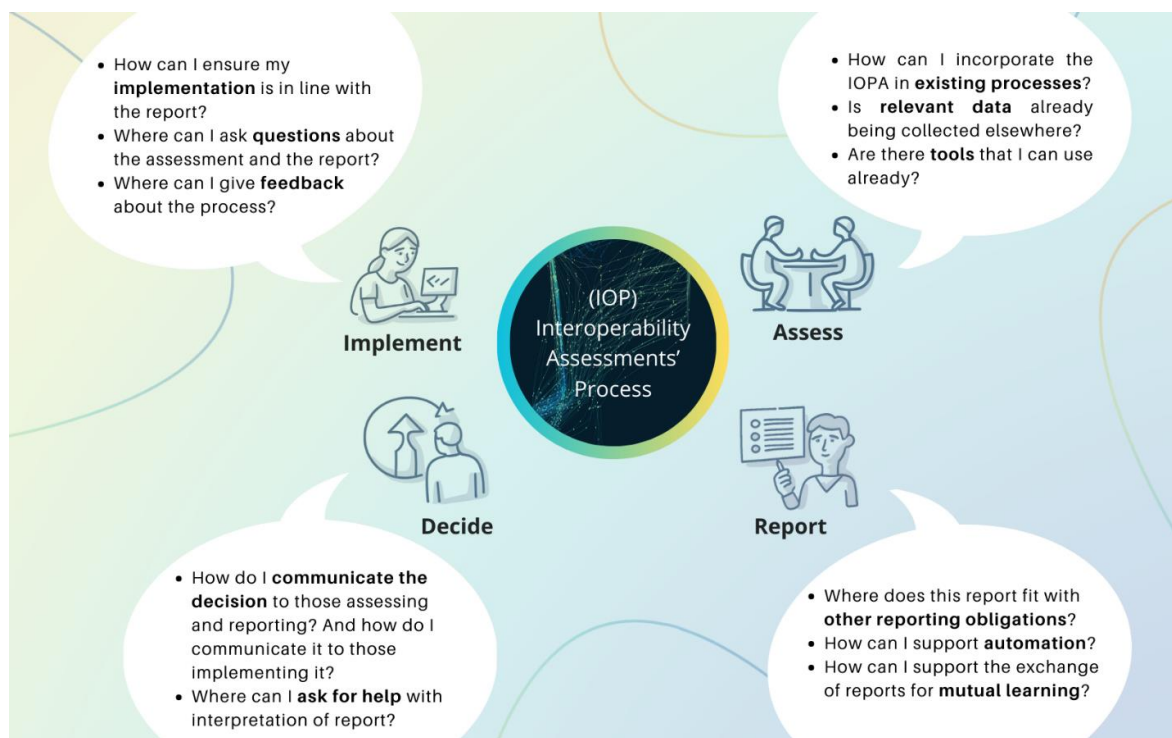
När man ser på styrningen av interoperabilitetsbedömningar i allmänhet är det viktigt att inte betrakta interoperabilitetsbedömningen som en isolerad företeelse, utan att snarare se den som en del av ett större ekosystem inom en offentlig organisations övergripande funktion (inbegripet beslutsprocesser, utvärderingsprocesser och livscykeln för digitala offentliga tjänster) och därigenom koppla den till styrningen av dessa processer och it-livscykeln.

Detta är en del av ett förhållningssätt som bygger på ett digitaliserbart politiskt beslutsfattande¹⁸, dvs. där digitala aspekter beaktas redan från början av den politiska beslutsprocessen vid utformningen av politik och lagstiftning. På så sätt säkerställer man att de är redo för den digitala tidsåldern och att de är framtidssäkrade och interoperabla. I de fall som nämns i dessa riktlinjer kan till exempel den kulturella klyftan mellan den rättsliga och den digitala världen ge upphov till oväntade genomförandekostnader, eftersom effekterna av de bindande kraven inte beaktades i ett tillräckligt tidigt skede. Här syftar förhållningssättet som bygger på ett digitaliserbart politiskt beslutsfattande till att minska denna klyfta

¹⁸ Mer information finns på [Digital-ready Policymaking | Interoperable Europe Portal](#), och i de praktiska exempel som nämns i kapitel 3: praxis vid kommissionen, [verktyg nr 28 i Europeiska kommissionens verktygslåda för bättre lagstiftning](#), Danmarks [Digital-ready legislation \(digst.dk\)](#) och Tysklands [Digitalcheck: Refining the beta version step by step | DigitalService \(bund.de\)](#).

genom att hjälpa till att på bästa sätt använda digital teknik och digitala data för att på ett smidigt sätt genomföra nya krav med avsedd effekt.

Utgångspunkten bör därför vara att integrera interoperabilitetsbedömningen i alla befintliga processer. Dessa kan bland annat bestå av samråd med berörda parter, digitala kontroller eller befintliga bedömningsprocesser. Tänk på att ju tidigare bedömningen görs, desto lättare blir det att ta itu med eventuella gränsöverskridande interoperabilitetsproblem och därmed förbättra de berörda tjänsternas kvalitet. Se därför till att bedömningen görs så tidigt som möjligt när processen fastställs.

Exempel på frågor för aktörer i olika skeden av interoperabilitetsbedömningsprocessen för att inrätta ett system för god styrning av interoperabilitetsbedömningar

Kontinuerlig styrning av enskilda bedömningar kan också behövas. En effektiv anpassning av personalinsatserna till styrningsprocesserna (på olika organisationsnivåer) kan avsevärt minska det arbete som krävs. Därför kan medlemsstaterna själva besluta hur de ska fördela interna resurser och utforma samarbetet¹⁹.

Enligt artikel 17 i förordningen om ett interoperabelt Europa måste varje medlemsstat enda kontaktpunkt ge stöd till offentliga myndigheter i medlemsstaten när det gäller att inrätta eller anpassa de förfaranden genom vilka de utför interoperabilitetsbedömningar. Interoperabilitetssamordnarna för unionsentiteter har en liknande uppgift (artikel 18 i förordningen om ett interoperabelt Europa)²⁰. Om

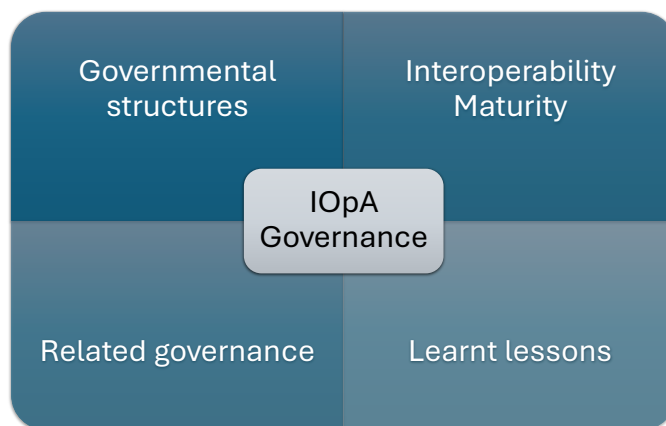
¹⁹ "För att säkerställa att denna uppgift utförs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt kan en medlemsstat besluta om vilka interna resurser och vilket samarbete mellan dess offentliga myndigheter som krävs för att stödja utförandet av dessa interoperabilitetsbedömningar" (skäl 16 i förordningen om ett interoperabelt Europa).

²⁰ "Den enda kontaktpunkten ska ha följande uppgifter: (...) Stödja offentliga myndigheter inom medlemsstaten för att inrätta eller anpassa de förfaranden genom vilka de utför de interoperabilitetsbedömningar som avses i artikel 3 och i bilagan" (artikel 17 i förordningen) och "Interoperabilitetssamordnaren ska tillhandahålla stöd inom hela den unionsentiteten när det gäller att inrätta eller anpassa interna förfaranden för att genomföra interoperabilitetsbedömningen" (artikel 18 i förordningen).

du är osäker på hur bedömningsprocessen ska integreras eller på styrningen i allmänhet kan du kontakta din enda kontaktpunkt för att se om den har information om hur andra offentliga organisationer har valt att inrätta processen. Kommissionen planerar också att samla god praxis, utbildningsmaterial och andra möjligheter att utbyta information på portalen för ett interoperabelt Europa.

5.2 Beroende av sammanhang

Den framtida utformningen av bedömningsprocessen beror till stor del på i vilket sammanhang den ska integreras. Det finns dock vissa allmänna saker att känna till.

5.2.1 Myndighetsstrukturer

Varje offentlig organisation måste integrera interoperabilitetsbedömningen i olika myndighetsstrukturer – vissa mer centraliserade och andra mer decentraliserade. Särskilt i medlemsstater som har en federal struktur kan det finnas flera behöriga myndigheter som kommer att behöva samarbeta med sina enda kontaktpunkter för att skapa ett kontinuerligt informationsflöde. Det är därför viktigt att man, när man fastställer processerna i en offentlig organisation, förstår den specifika myndighetsstrukturen och följer vägledningen från respektive enda kontaktpunkt eller interoperabilitetssamordnare.

5.2.2 Mognad när det gäller interoperabilitet

Organisationens mognad när det gäller interoperabilitet påverkar också interoperabilitetsbedömningen. Organisationer med högre mognadsgrad när det gäller interoperabilitet kan behöva mindre resurser för dessa bedömningar på grund av befintliga strategier och verktyg. Det kan handla om att genomföra nationella interoperabilitetsramverk, it-strategier, referensarkitekturer, basvokabulärer eller etablerade samrådsprocesser. Om det redan finns utarbetade processer för interoperabilitetsbedömningen (t.ex. om du använder verktyg för att bedöma de befintliga digitala offentliga tjänsternas mognadsgrad när det gäller interoperabilitet) bör du fundera över hur dessa processer och/eller deras resultat kan integreras i interoperabilitetsbedömningsprocessen. I annat fall kan du se om du kan kombinera genomförandet av interoperabilitetsbedömningar med åtgärder som skulle stärka organisationens övergripande mognad när det gäller interoperabilitet.

5.2.3 Lärdomar från tidigare fall

Kanske finns det vissa processer i den egna organisationen som redan har hög interoperabilitet. Oavsett om interoperabiliteten avser den gränsöverskridande nivån eller inte bör du se till att lära av dessa fall, eftersom samma mekanismer kan vara tillämpliga på andra användningsfall. Det spelar ingen roll om det specifika fallet inte helt stämmer överens med ditt användningsfall. Du kan fortfarande anpassa vissa delar av processen eller granska dessa fall för att få en bättre förståelse av interoperabiliteten och dess

tillhörande processer. Liknande bedömningar kan också finnas inom it-säkerhet eller dataskydd och fungera som användbara exempel.

5.2.4 Befintlig relaterad styrning

Enligt artikel 17.4 i förordningen om ett interoperabelt Europa ska medlemsstaterna inrätta nödvändiga samarbetsstrukturer mellan alla nationella myndigheter som är inblandade i genomförandet av förordningen. Dessa kan baseras på befintliga mandat och processer. Kanske finns det redan utarbetade processer för att fatta vissa beslut som är rättsligt, avtalsmässigt eller tekniskt bindande för offentliga organisationer. Dessa processer kan omfattas av befintliga styrningsstrukturer och förfaranden, såsom konsekvensbedömningar. Försök att identifiera interoperabilitetsbedömningens plats i dessa processer, t.ex. genom att identifiera andra relevanta bedömningar för att hitta den mest relevanta kontaktpunkten för interoperabilitetsbedömningar och identifiera beslätade bedömningar. Lärdomar av liknande bedömningar gör det också lättare att avgöra om det är nödvändigt att göra en interoperabilitetsbedömning i ditt fall eller om skyldigheten har fullgjorts av en beslätad eller tidigare bedömning.

5.3 Hållbarhet, kontinuerliga förbättringar och ömsesidigt lärande

Precis som alla organisatoriska processer måste interoperabilitetsbedömningsprocessen och dess styrning vara hållbar och förbättras över tid. För att åstadkomma detta kan man använda metoder som OODA (Observe-Orient-Decide-Act) eller PDSA (Plan-Do-Study-Adjust).

I takt med att du får erfarenhet av interoperabilitetsbedömningar bör du ta dig tid att reflektera över och dokumentera lärdomarna av hela processen och de enskilda stegen. Vad fungerade bra? Vilka svårigheter mötte du? Hur kan bedömningsmetoderna förbättras? Denna reflektion kan få dig att uppdatera din bedömningsmetod så att du drar nytta av tidigare erfarenheter vid framtida utvärderingar. Överväg att upprätta ett dokument med lärdomar eller uppdatera dina interna bedömningsriktlinjer för att tillvarata dessa insikter.

Därför bör du även beakta genomförandet av det bindande kravet. Även om ni utarbetar huvudplanen för genomförandet mycket noggrant kan ni komma att förbise aspekter som i praktiken skulle kunna försämra genomförandet och hela processen. Inför återkopplingsmekanismer för att förmedla denna information till de personer som faktiskt utför bedömningarna. En välkommen sideeffekt är att ansvaret för hela bedömningen sprids till alla i processkedjan. Detta bör öka motivationen och höja kvaliteten på resultaten av bedömningen. Återkoppling är också en förutsättning för att kontinuerligt kunna förbättra processen och bör därför gå utöver enskilda interoperabilitetsbedömningar.

Mer avancerade organisationer kan också använda metoder som OODA- eller PDSA-cykeln. Styrningen av interoperabilitetsbedömningarna skulle till exempel kunna innehålla en mekanism för att observera genomförandet av den antagna bedömningsprocessen i varje enskilt skede, samspelet mellan dessa olika skeden och en observation av den övergripande processen (inbegripet styrningen av den). Dessa metoder bör undersökas kontinuerligt i syfte att öka effektiviteten och ändamålsenligheten i bedömningsprocessen.

Det är också viktigt att utbyta bästa praxis och lärdomar med andra organisationer. Interoperabilitet är en kollektiv strävan och kunskapsutbytet kan påskynda förbättringar inom hela EU:s offentliga sektor.

Överväg att bidra till gemenskapen för ett interoperabelt Europa²¹ eller delta i kollegiala utbyten med andra offentliga förvaltningar. De enda kontaktpunkterna och interoperabilitetssamordnarna på nationell nivå och EU-nivå kan spela en underlättande roll (särskilt i större myndighetsstrukturer som omfattar flera behöriga myndigheter).

5.4 (Mjuka) möjliggörande faktorer

Vissa mer allmänna åtgärder kan också göra skillnad vid genomförandet av interoperabilitetsbedömningar.

5.4.1 Organisationskultur

När det gäller arbetet med interoperabilitet är även organisationernas kulturella aspekt avgörande. Interoperabilitet handlar om att arbeta tillsammans och bryta ner både tekniska och organisatoriska silor. Det behövs ett särskilt förhållningssätt för att erkänna värdet av interoperabilitet. I detta avseende är interoperabilitetsbedömningar mer än tekniska processer, eftersom de kan vara avgörande för att driva fram organisatoriska förändringar. Genom dessa bedömningar får organisationerna en djupare förståelse av hur de olika systemen samverkar och kan fatta mer välgrundade beslut, inte bara om it-utvecklingen utan även om den politiska utvecklingen i allmänhet. När du funderar över hur en interoperabilitetsbedömning ska utföras bör du därför också beakta organisationens förhållningssätt – och i vilken utsträckning dess medlemmar är medvetna om och öppna för överväganden som rör interoperabilitet.

5.4.2 Kompetens för interoperabilitetsbedömningar

För att utföra interoperabilitetsbedömningar krävs särskild kompetens som bör finnas i den eller de arbetsgrupper som utför den specifika bedömningen. I allmänhet rekommenderar vi tvärvetenskapliga bedömningsgrupper, eftersom bedömningarna kan ge upphov till frågeställningar inom olika områden – alltifrån politiska frågor till it-frågor eller rättsliga frågor²². En tvärvetenskaplig bedömningsgrupp består av personer med varierande expertis som arbetar med de aktuella uppgifterna tillsammans. Den kan bestå av experter på det specifika området (t.ex. hälsa, beskattning eller utbildning), lagstiftare, utformare av tjänster, specialister på företagsregler osv. Som utgångspunkt för att avgöra vilka profiler du kan behöva kan du beakta interoperabilitetens olika dimensioner (den rättsliga, organisatoriska, semantiska och tekniska dimensionen).

Det kan vara svårt för mindre offentliga organisationer att hitta lämpliga experter. Därför är det viktigt att planera flexibla stödåtgärder, som skulle kunna gå så långt som att delegera utförandet av

²¹ Mer information om gemenskapen kommer efter hand att tillhandahållas på portalen för ett interoperabelt Europa.

²² För inspiration, se [diskussionsunderlaget om tvärvetenskapliga arbetsgrupper](#).

interoperabilitetsbedömningarna. Delegeringen innebär dock inte någon överföring av det rättsliga ansvaret.

5.4.3 Möjligheter till vidareutnyttjande och automatisering

Se också till att endast samla in uppgifter som är relevanta för interoperabilitetsbedömningen för att minimera insatserna och resurserna för databehandling. Se till att de insamlade uppgifterna kan vidareutnyttjas så mycket som möjligt vid relaterade bedömningar och processer.

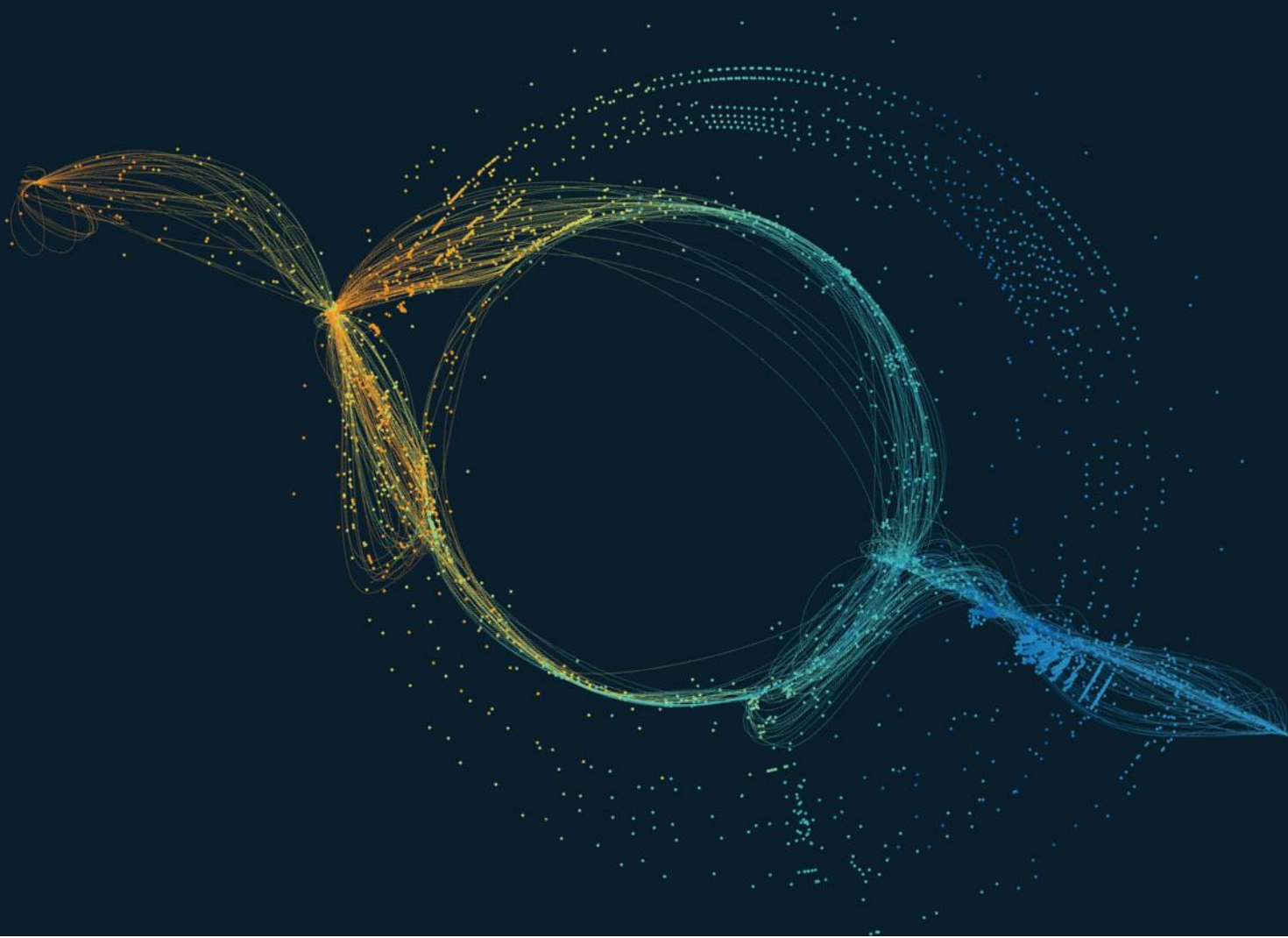
Sträva efter att i största möjliga utsträckning vidareutnyttja de verktyg som kommissionen tillhandahåller för att automatisera dessa uppgifter. Komplettera dem vid behov för att maximera automatiseringen.

Sammanfattning

För att tillvarata interoperabilitetsbedömningarnas fulla värde är det nödvändigt att inrätta ett sunt styrningssystem för hela processen. Detta bör bygga på integreringen av bedömningar i befintliga processer (oavsett om dessa är väletablerade och uppenbara eller kräver vissa efterforskningar). Den enda kontaktpunkten i en medlemsstat eller interoperabilitetssamordnaren i en unionsentitet kan underlätta kunskapsutbytet med andra offentliga organisationer som också håller på att inrätta processer.

Det är viktigt att beakta det sammanhang i vilket dessa bedömningar äger rum, eftersom myndighetsstrukturen, befintliga styrningsprocesser som är kopplade till bedömningarna eller befintliga användningsfall kan ge värdefulla insikter och möjligheter till vidareutnyttjande. Det är också tillrådligt att beakta den organisationskultur där bedömningen kommer att göras, samt befintlig kompetens.

6 Ytterligare resurser och vidareutveckling av dessa riktlinjer

Dessa riktlinjer är tänkta att vara en första utgångspunkt vid hanteringen av interoperabilitetsbedömningar. Vissa ytterligare resurser finns redan tillgängliga. Andra håller på att utvecklas eller kommer att utvecklas under de kommande månaderna. Detta kapitel ger en kort översikt över befintliga och framtida resurser och avslutas med en kort beskrivning av riktlinjernas framtida utveckling.

6.1 Befintliga resurser

[Portal för ett interoperabelt Europa](#)

Portalen för ett interoperabelt Europa är den centrala punkten för kunskapsutbyte, både när det gäller förordningen om ett interoperabelt Europa i allmänhet och när det gäller specifika ämnen (t.ex. interoperabilitetsbedömningar och till och med enskilda interoperabilitetslösningar).

EIF

Det [europeiska interoperabilitetsramverket](#) är det vägledande dokumentet om interoperabilitet för offentliga tjänster i EU. Ett grundläggande inslag i EIF är att interoperabilitet inte bara definieras som en teknisk fråga utan även som en fråga som består av fyra dimensioner (den rättsliga, organisatoriska, semantiska och tekniska dimensionen). Det består av 47 rekommendationer kring tolv principer och dess fortsatta utveckling kommer att ledas av styrelsen för ett interoperabelt Europa.

Här kan du titta på en kort översikt: [Nytt europeiskt interoperabilitetsramverk \(youtube.com\)](#).

EIF:s verktyglåda

[EIF:s verktyglåda](#) har tagits fram för att vägleda nationella offentliga förvaltningar och rusta dem med de verktyg som de behöver för att anpassa sina nationella interoperabilitetsramverk till EIF för att främja interoperabilitet på nationell nivå och EU-nivå. Du kan också hitta [lösningar](#), indelade efter olika principer.

[Riktlinjer för bättre lagstiftning och verktyglåda för bättre lagstiftning](#)

I riktlinjerna för bättre lagstiftning fastställs de principer som kommissionen följer när den utarbetar nya initiativ och förslag och när den hanterar och utvärderar befintlig lagstiftning. Riktlinjerna gäller för varje fas av lagstiftningscykeln. De åtföljs av verktyglådan för bättre lagstiftning, som omsätter riktlinjerna i praktiken och ger vägledning, tips och bästa praxis.

[Interoperable Europe Academy](#)

Akademien för ett interoperabelt Europa är ett utbildningsinitiativ som stöds av kommissionen. Huvudsyftet är att stärka offentliga förvaltningars avancerade digitala kompetens på interoperabilitetsområdet. Det gör den genom att erbjuda internetbaserade självstudier i form av storskaliga öppna nätkurser (mooc-kurser) (bland annat kurser om interoperabilitet i allmänhet, EIF och den europeiska interoperabilitetsarkitekturen).

6.2 Framtida verktyg

Kommissionen tillhandahåller onlineverktyg som kan användas på frivillig basis. De kan underlätta vid genomförandet av interoperabilitetsbedömningen och utarbetandet och offentliggörandet av den tillhörande rapporten. Vi rekommenderar starkt att du använder kommissionens verktyg, eftersom de också kommer att vara en integrerad del av portalen för ett interoperabelt Europa, där rapporterna offentliggörs. Detta gör att de blir tillgängliga för fler berörda parter (till exempel offentliga organisationer), vilket ökar det ömsesidiga lärandet och vidareutnyttjandet av data, koncept och lösningar. Om du vill bidra till utvecklingen av dessa verktyg genom att dela med dig av dina erfarenheter och idéer kan du överväga att delta i de workshoppar som annonseras på portalen för ett interoperabelt Europa (t.ex. [möten i användargruppen för portalen för ett interoperabelt Europa](#)).

6.3 Riktlinjernas framtida utveckling

Tanken är att denna utgåva av riktlinjerna ska ge vägledning inte bara om hur du utför själva bedömningarna, utan även om hur du fastställer bedömningsprocesser och integrerar dem i dina befintliga processer. Bedömningarna har ännu inte blivit obligatoriska, så vi kan inte med säkerhet säga hur dessa processer kommer att se ut just i ditt fall. Riktlinjerna kommer därför att fortsätta att utvecklas, och anpassas till de nya omständigheterna när bedömningarna har blivit obligatoriska, dvs. när de första bedömningarna har genomförts och vi kan lära oss om dem utifrån dina rapporter. Vi uppmanar dig därför att inte bara dokumentera dina erfarenheter av att följa riktlinjerna utan också av att genomföra dem, och att ge oss återkoppling. Det kan du göra genom att gå med i vår [samling på portalen för ett interoperabelt Europa](#), där du alltid hittar den senaste versionen av riktlinjerna och annan användbar information, och där du kan delta i diskussioner med andra utövare.

Dina erfarenheter kommer, tillsammans med återkopplingen från styrelsen för ett interoperabelt Europa och dess arbetsgrupper, att hjälpa oss att ta fram nästa upplaga av dessa riktlinjer. Bedömningarna kan variera kraftigt i fråga om omfattning och mål, och riktlinjerna bör återspegla rådande praxis. Riktlinjerna kommer därför att ses över ofta så att de förblir så relevanta och användbara som möjligt.

@InteroperableEU

Join the Interoperable Europe
LinkedIn group

@InteroperableEurope

Subscribe to
the interoperable newsletter
europe